लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन
आर्थिक वर्ष २०८१।०८२
रोल्पा नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
रोल्पा जिल्ला, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

प्रतिवेदक :

पार्वता आचार्य

फोन नं. ९८५७८३३९४२

इमेल parbata722@gmail.com

रोल्पा न.पा. लैससास
परीक्षण प्रतिवेदन
२०८१।०८२

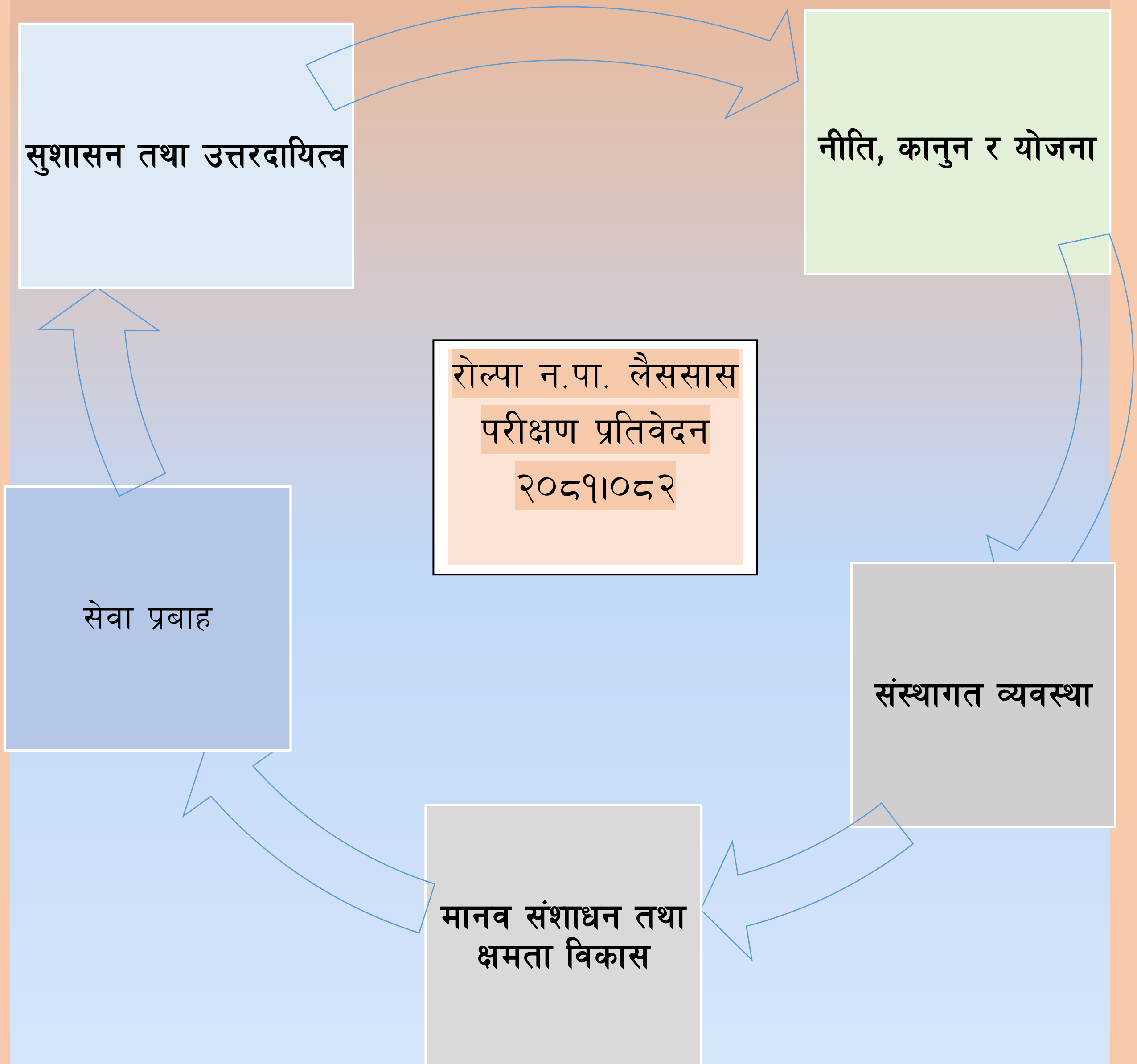

विषयसुची : **पेज नं**

१. पृष्ठभूमी तथा परिचय ४-६

२. लैङ्गिक समानता, अपाङ्गता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उद्देश्य ६

३. लैससास परीक्षणको औचित्य ६

४. लैससास परीक्षणका मुख्य सुचक, उपसुचक र प्रश्नहरु ७

५. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको विधि र तरिकाहरु ७-९

६. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका सहभागिहरु ९

७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणका औजारहरु १०

८. लैससास परीक्षणबाट प्राप्त मुख्य प्राप्तिहरु (Findings) १०-११

९. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण सुचक विश्लेषण नतिजा ११-१६

क.लैससास परीक्षण सुचक विश्लेषण अंक तालिका

ख.लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरी जालो १ मा विश्लेषण

ग.लैससास परीक्षण नतिजाको बारग्राफ १ मा विश्लेषण

घ. लैससास परीक्षण नतिजाको माकुरी जालो २ मा विश्लेषण

ङ. लैससास परीक्षण नतिजाको बार ग्राफ २ मा विश्लेषण

च) नगरपालिकाको नीतिगत तहमा लैंङ्गिक तथा जातीगत प्रतिनिधित्व

छ. नगरपालिकामा कर्मचारीकौ लैंङ्गिक तथा जातीगत सहभागिता विवरण

१०. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परिक्षण नतिजा तुलनात्मक विश्लेषण १७-१८

११. नगरपालिकाको निर्णायक तहमा लैंगिक तथा समावेशी प्रतिनिधित्व १९-२०

१२. नगरपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको लैंगिक तथा जातीगत विवरण २०-२२

१३. नगरपालिकाको लैससास क्षेत्रमा सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौती २३-२५

१२. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विकास कार्य योजना २६-३१

१३.सुझाव ३२-३३

१४.निष्कर्ष ३३

१५. अनुसूचीहरु ३७-८०

अनुसूचि १.तालिका १ लैससास परीक्षण सुचक विश्लेषण (प्राप्त अंक र पुष्ट्याइका आधारहरु) ३४-६४

अनसुची २. लैससास परीक्षण कार्यतालिका ६५

अनुसुची ३.लैससास परीक्षण अवधीका तस्वीर विवरण ६६

अनुसूचि ४.लैससास परीक्षण कार्यशालामा सहभागिहरुको हाजिरी विवरण ६७

अनुसुची ५.नगरपालिकाका लैससास सम्बन्धी नमुना दस्तावेजहरु ६८

अनुसूचि ६. लैससास परीक्षण लेखाजोखामा समूह अभ्यासबाट तयार गरिएको नतिजाको प्रतिलिपी ६९

लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिवेदन
आर्थिक वर्ष २०८१।०८२

पृष्ठभूमी :

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा नै लैंङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण सुनिश्चित गर्ने संकल्प गरेको छ । संविधानमा उल्लेखित मौलिक हक अन्तर्गत धारा १८ मा समानताको हक, धारा २४ मा छुवाछुत तथा भेदभाव विरुद्धको हक, धारा २९ मा शोषण विरुद्धको हक, धारा ३८ मा महिलाको हक, धारा ३९ मा बालबालिकाको हक, धारा ४० मा दलितको हक, धारा ४१ मा जेष्ठ नागरिकको हक, धारा ४२ मा सामाजिक न्यायको हकको व्यवस्था गरी लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको अधिकार सुनिश्चित गरेको छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण (लैससास) सम्बन्धी व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ । उक्त ऐनको दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा संघिय सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन, विपद् व्यवस्थापन, लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ । सोही दफाको उपदफा (३) मा स्थानीय तहले आफ्ना योजना बनाउदा महिला, बालबालिका तथा पिछडिएका वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ भनी उल्लेख गरेको छ । उक्त ऐनमा नगरपालिका तथा गाउँपालिकाको काम कर्तव्य तथा अधिकारमा लैससास प्रवर्द्धन गर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणले कुनै पनि निकायको नीति, कानुन तथा योजना, कार्यक्रम, बजेट र कार्यान्वयन प्रणाली, संस्थागत व्यवस्था, सेवा प्रवाह, मानव संशाधन विकास र सुशासनको क्षेत्रमा लैङ्गिक तथा सामाजिक सन्तुलनको विद्यमान अवस्था लेखाजोखा गरी पृष्ठपोषण गर्ने कार्यलाई बुझाउँछ । लैससास परीक्षणले विकासको मूलप्रवाहमा सबै लिंग, जातजाती, वर्ग, र क्षेत्रका व्यक्ति तथा समुहलाई **सन्तुलित अवसर तथा लाभ सुनिश्चित** गर्न मार्गनिर्देश गर्दछ । लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणले **महिला र पुरुषको लागि छुट्टा छुट्टै बजेट विनियोजन भए नभएको अवस्थाको मात्र** लेखाजोखा गर्दैन । लैससास परिक्षणले सम्बन्धित निकायको नीति तथा कानुन निर्माण प्रक्रिया, लैंङ्गिक उत्तरदायी वजेट तथा कार्यक्रम निर्माण, स्रोत बाँडफाँड र परिचालनमा लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीता सम्बन्धी संवेदनशिलता अवलम्वन प्रक्रिया र विद्यमान अभ्यासहरुको लेखाजोखा गर्दछ ।

रोल्पा नगरपालिकाको आयोजना र बाह्य सहजकर्ताको सहजिकरणमा लैससास परीक्षण कार्यशाला सम्पन्न भएको छ । यस नगरपालिकाको लैससास परिक्षण क्रममा लैससाससँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय नीति तथा कानुनु र स्थानीय कानुनलाई आधार मानिएको छ । विशेषगरी नेपालको संविधान २०७२, पन्धौ योजना र राष्ट्रिय कार्य योजना, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा नियमावली, स्थानीय तहका

लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८, लैङ्गिक समानता नीति २०७७ , सामाजिक समावेशीकरण नमुना नीति २०७८ लगायत नगरपालिकाले निर्माण गरेका विभिन्न कानुन, नीति तथा कार्यविधि, आवधिक योजना, वार्षिक योजना तथा बजेट, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन र कार्यपालिकाको निर्णय पुस्तिकालाई आधार मानिएको छ ।

त्यसैगरी महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन महासन्धी १९७९, दिगो विकास लक्ष्य २०३०, बेइजिङ कार्ययोजना, संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषदबाट पारित प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० लगायतका अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरुलाई नगरपालिकाले अपनत्व लिई स्थानीयकरण गरे नगरेको बारे लेखाजोखा गरिएको छ ।

रोल्पा नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :

लुम्बिनी प्रदेश अन्तर्गत पहाडी जिल्लामा पर्ने रोल्पा जिल्लाको १० वटा स्थानीय तहहरु मध्ये एक मात्र नगरपालिका रोल्पा नगरपालिका हो । प्रशासनिक हिसाबले यस नगरपालिका १० वटा वडामा विभाजित भई प्रसाशनिक केन्द्र रोल्पा जिल्लाको सदरमुकाम लिवाङ बजारमा रहेको छ । यो नगरपालिका पूर्व पश्चिम राजमार्गको भालुवाङबाट १०६ कि.मी. को दुरीमा पर्दछ । यस नगरपालिकाको पूर्वी सिमानामा सुनिलस्मृति गाउँपालिका, पश्चिममा माडी गाउँपालिका, उत्तरमा थवाङ र सुनछहरी गाउँपालिकार दक्षिणमा रुन्टीगढी र त्रिबेणी गाउँपालिका पर्दछन् । यो नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफल २७०.४२ वर्ग कि.मि. छ । कूल भुभाग मध्ये ६० प्रतिशत जमिन वन क्षेत्रले ओगटेको छ भने ४० प्रतिशत जमिन बस्ती क्षेत्र र कृषियोग्य भूमिले ओगटेको छ । शिक्षा, पर्यटन जस्ता बिबिध पक्षहरु विकासोन्मुख तथा सुधारोन्मुख अवस्थामा रहेको छ । नगरपालिकाको सडक सञ्जाल बिस्तार भएको छ । पूर्वपश्चिम राजमार्गबाट जिल्लाको सदरमुकाम जोड्ने सडक र लिबाङ बजार वरपरको भुभागमा कालोपत्रे गरिएको र नगरभित्रका सबै वडाहरुमा कच्ची तथा धुलौटे सडकहरु बिस्तार गरिएको छ । सबै वडा कार्यालयसम्म सडक पहुँच पुगेको छ ।

बि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार रोल्पा नगरपालिकाको जम्मा घरधुरी संख्या ८७४५ छ । मगर जातीको बाहुल्यता रहेको यस नगरपालिकामा गुरुङ, ब्राह्मण, क्षेत्री, दशनामी, दलित, नेवार, घले आदि जातीहरुको बसोबास रहेको छ । यस नगरपालिकामा उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि एक ओटा क्याम्पस, ११ ओटा माध्यमिक बिद्यालय, ५५ ओटा आधारभुत बिद्यालय, ४ ओटा निजी स्कुलहरु रहेका छन् । त्यसैगरी प्राविधिक शिक्षालयका रुपमा कलेज अफ नेचुरल रीसोर्स म्यानेजमेन्ट (CNRM) र रोल्पा पोलिटेक्नीकल कलेज समेत रहेकोले यस नगरपालिकामा शिक्षा सेवा बिस्तार र सुधारोन्मुख रहेको मानिन्छ । नगरपालिकाको सबै वडाहरुमा स्वास्थ्य संस्था स्थापना भई स्वास्थ्य सेवा बिस्तार गरिएको छ । त्यसैगरी जिल्ला अस्पताल र जिल्ला आयुर्बेद औषधालयबाट समेत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भएको छ । यस नगरपालिकाको केही भाग समथर तथा खेतीयोग्य एबं उर्वर जमिन रहे सँगै केही वडाका अधिकांस भुभाग दुर्गम एबं बिकट बस्तीहरुले समेटीएको छ । यहाँको खाद्यान्न तथा प्रमुख अन्नवाली धान, गहु, मकै, कोदो, सिमी, मास, फापर आदि हुन् । आयआर्जनको स्थानीय स्रोतको रुपमा टिमुर खेती, मौरीपालन जस्ता व्यबसाय अत्यन्त सम्भावना युक्त मानिन्छ ।त्यसैगरी सुन्तला कागती जस्ता फलफूल खेती पनि यहाँका बासीन्दाको आम्दानीको स्रोत बन्न सकेको छ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको उद्देश्य :

मुख्य उद्देश्य : लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अभ्यास तथा प्रयोगलाई सरलीकृत रुपमा स्थानीयकरण गरी नगरपालिकाले गर्ने सम्पुर्ण विकास योजना, नीति तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी बनाउन आर्थिक स्रोतको सुनिश्चितता, उपलब्धीको समतामुलक वितरण र उपयोगी बनाउने ।

अन्य उद्देश्यहरु :

क) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत नगरपालिकाको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला र सिमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरी लैंगिक समानता र सबै जातजातीको अर्थपुर्ण सहभागिता गराई लैंगिक अन्तरहरुको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैंगिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख) महिला र सिमान्तकृत समूहहरुलाई समावेश गरी उनीहरुको योजनाबद्ध रुपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि मार्फत आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गरी नगरपालिकाको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपुर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

ग) नगरपालिकाको योजना र आयोजनाहरुको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको औचित्य

- लैससासमैत्री नीति, कानुन, योजना र कार्यक्रम निर्माण र लैंगिक उत्तरदायी बजेट निर्माणका लागि स्थानीय तहलाई जवाफदेही बनाउन मद्धत गर्दछ ।
- नीति तथा कानुन निर्माण प्रक्रिया, योजना तथा कार्यक्रम र बजेट बाडफाँड प्रक्रिया लैससास दृष्टिले सन्तुलित भए नभएको लेखाजोखाका आधारमा यथार्थ चित्रण गरी आगामी कार्यदिशा तय गर्न मार्गनिर्देश गर्दछ ।
- लैससासको क्षेत्रमा सुधारका लागि पहिचान गरिएका विषयक्षेत्रहरुलाई स्थानीय तहको वार्षिक योजना किताबमा समावेश हुनेगरी लैससास कार्ययोजना निर्माण गर्न सहयोग गर्दछ ।
- महिला, दलित, अपांगता भएका व्यक्ति, बालबालिका, जेष्ठ नागरीक लगायतका बञ्चित विभिन्न अन्तर समुहहरुको सचेतना बिस्तार र नेतृत्व विकास गरी निर्णायक तहमा पहुँच बढाउन स्थानीय सरकारलाई जिम्मेवार र जवाफदेही बनाउन मद्धत गर्दछ ।
- समष्टीमा लैससास परीक्षणले नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै प्रकारका वर्ग, लिंग, जातजाती, उमेर समूह, शारिरिक अवस्था र क्षेत्रका मानिसहरुको सशक्तिकरण गरी उनीहरुलाई समग्र विकासको मूलप्रवाहमा जोड्न सहयोग पुर्‍याउछ ।

लैंगिक परीक्षणमा विश्लेषण गरीएको मुख्य सुचक तथा उपसुचकहरु

मुख्य सुचक	उपसुचकहरु	पुर्णांक
नीति, कानुन र योजना		**२०**
	नीति र कानुनमा समावेशीता र सहभागिता	८
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४
संस्थागत व्यवस्था		**२०**
	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४
	कार्य प्रणाली समावेशीता	४
	समिति उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशीता	४
	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन	४
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास		**२०**
	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	८
	अनौपचारिक मुल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४
	कानुनी साक्षरता	४
	विपद व्यवस्थापनमा समावेशीता	४
सेवा प्रवाह		**२०**
	पूर्वाधार विकास	४
	प्रजनन स्वास्थ्य	४
	शिक्षा कार्यक्रम	४
	खानेपानी तथा सरसफाई	४
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४
सुशासन तथा उत्तरदायित्व		**२०**
	सुशासन	४
	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४
	सुचना तथा सञ्चार	४
	अनुगमन तथा मूल्यांकन	४
	समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण अवधीमा अवलम्वन गरिएका विधि तथा तरीकाहरु

स्थानीय तहका लागि लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा उल्लेख भए अनुसार रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परीक्षण क्रममा ३ वटा चरणहरु अवलम्बन गरिएको छ।

क) तयारी चरण :

- **सम्पर्क समन्वय :**

रोल्पा नगरपालिकाको वार्षिक योजनामा लैससास परीक्षण कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन भए बमोजिम महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखाले लैससासा कार्यान्वयन समितिसँग समन्वय गरी लैससास परिक्षण कार्यदलको बैठकबाट निर्णय गरी लैससास परीक्षण कार्यशाला सञ्चालनगर्ने सुनिश्चित गरि बिज्ञ सहजकर्ता छनौट गरिएको थियो ।
कार्यदलको निर्णय अनुसार महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा प्रमुखले नगर प्रमुख र प्रमुख प्रसासकिय अधिकृतसँगको सहमति र समन्वयमा लैससास परीक्षण मिति, स्थान र समय सुनिश्चित गरिएको थियो । तोकिएको मिति र समयमा लैससास परीक्षण कार्यक्रममा उपस्थितिका लागि नगरकार्यपालिका सदस्य, विषयगत शाखा प्रमुख लगायत अन्य सम्बन्धित सहभागिहरुको सुची तयार गरी आमन्त्रण गरिएको थियो ।

- **प्रारम्भिक सूचना संकलन तथा अध्ययन**

नगरपालिकाका महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा लगायत अन्य सम्बन्धित शाखा प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरुसँगको छलफल र नगरपालिकाको वेबसाइट अध्ययन गरि लैससास परीक्षण कार्यक्रममा आवश्यक पर्ने सहयोगी दस्तावेजहरु संकलन तथा अध्ययन गरिएको थियो । लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण क्रममा पुष्ट्याइका लागि आवश्यक पर्ने स्थानीय नीति तथा ऐन सँग्रह, कार्यविधि, वार्षिक योजना तथा बजेट विनियोजन र कार्यान्वयन अभ्यास, आबधीक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समिक्षा, विकास बुलेटिन, प्रोफाइल, निर्णय प्रतिलिपि र अन्य सम्बन्धित दस्तावेज साथै लैससास सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय कानुनहरुको संकलन गरी अध्ययन गरिएको थियो ।

(ख) कार्यान्वयन चरण

- **लैससास परीक्षण कार्यशाला सञ्चालन**
- रोल्पा नगरकार्यपालिकाको आयोजना र लैससास बिज्ञको सहजीकरणमा मिति २०८१।१०।१९ र २० गते लैससास परीक्षण कार्यशाला सम्पन्न भएको छ । उक्त कार्यशालामा लैससास अवधारणा तथा विद्यमान अवस्था साथै लैससास परीक्षण अवधारणा र विधि, प्रक्रिया बारे अभिमूखीकरण गरिएको थियो । साथै कार्यशाला अवधीमा लैससास परीक्षणका मुख्य सुचक, सहायक सुचक र हरेक प्रश्नहरुमा समूह अभ्यास मार्फत स्व मुल्यांकन गरी लेखाजोखाका आधारमा अंक प्रदान गरिएको थियो । लैससास परीक्षण कार्यशालामा नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, निमित्त प्रमुख प्रसाशकिय अधिकृत लगायत कार्यपालिका सदस्यहरु, विषयगत शाखाका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु र सम्बन्धित सञ्जालका प्रतिनिधीहरुको सहभागिता रहेको थियो ।

- **लैससास परीक्षण सुचक लेखाजोखा तथा प्रश्नावलीहरुमा अंक प्रदान**

लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८मा उल्लेखित सुचकहरुमा कार्यशालामा सहभागीहरुको सहभागितामूलक अभ्यासबाट सामूहिक छलफल तथा स्वमुल्यांकन गरि विद्यमान अवस्थाको लेखाजोखाको आधारमा उपयुक्त अंक प्रदान गरिएको छ । न.पा.को विद्यमान अवस्था र अभ्यासहरुको पुष्ट्याइका प्रमाणहरुको आधारमा हरेक प्रश्नमा १ वा ०.५ वा ० अंक प्रदान गर्न सहजकर्ताबाट सहजिकरण गरिएको थियो ।

- **सबल पक्ष, सुधार गनुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौती(SWOT Analysis)विश्लेषण**

लैंङ्गिक समानता, अपांगता भएका व्यक्ति र सामाजिक समावेशीकरणका क्षेत्रमा नगरपालिकाले निर्माण गरेका कानुन तथा नीति र कार्यविधिहरु साथै अवलम्बन गरेका असल अभ्यासहरुको लेखाजोखाबाट प्राप्त नतिजाको आधारमा सबल पक्ष कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौतीहरुका विषयमा समूह छलफलको निष्कर्ष प्रस्तुत गरिएको थियो । नगरपालिकाको लैससास संवेदनशिलताको विद्यमान अवस्था विश्लेषण गरी सुधारका उपायहरु पहिचान गर्न SWOT विश्लेषणले सहयोग पुगेको छ ।

- **कार्ययोजना तयारी**

रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणबाट प्राप्त परिणामका आधारमा लैससासको क्षेत्रमा विद्यमान सबल पक्षहरुलाई कायमै राखी सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई समेट्ने गरि आगामी वर्ष का लागि वार्षिक कार्ययोजना तयार गरिएको छ । उक्त कार्ययोजनामा नगरपालिकाले चालु आर्थिक वर्ष र आगामी १ वर्ष भित्र सम्पन्न गर्न सक्ने क्रियाकलाप समावेश गरी प्रतिबद्धता जनाएको छ । उक्त कार्ययोजनामा क्रियाकलाप, पहलकर्ता, निर्णयकर्ता र कार्यान्वयनकर्ताको जिम्मेवारी सहितकार्यक्रम सम्पन्न गर्न लाग्ने समय र थप दायित्व आवश्यकताका बारेमा छलफलगरी अभिलेखिकरण गरिएको छ ।

(ग) प्रतिवेदन चरण

यस चरणमा लैससास परीक्षण कार्यशालाका क्रममा सहभागिहरुबाट गरिएको लेखाजोखाको आधारमा आएको नतिजालाई एकिकृत गरी प्रतिवेदन तयार गरिएको हो । सुचकहरु लेखाजोखाका आधारमा तयार भएको उक्त प्रतिवेदन नगरपालिकाका पदाधिकारीहरु र कर्मचारी बिच सेयरीङ गरिएको छ । नगरपालिकामा सम्पन्न भएको सेयरीङबाट आएका सुझावहरु संकलन पश्चात अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गरिएको छ ।

लैङ्गिक परीक्षणका सहभागीहरु :

मिति २०८१।०६।१९ र २० गते सञ्चालनभएको २ दिने कार्यशालाबाट रोल्पा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को लैससास परीक्षण कार्य सम्पन्न भएको छ । लैससास परीक्षणका लागि दिग्दर्शनमा उल्लेख भए बमोजिम नगरपालिकाका प्रमुख, उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरु निमित्त प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र सबै विषयगत शाखा प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरुको सहभागिता रहेको थियो । लैससास परीक्षण कार्यशालामा सहभागिहरुको लैंङ्गिक तथा जातीगत विवरण निम्न तालीकामा उल्लेख गरिएको छ ।

लैससास परीक्षण कार्यशालामा सहभागिहरुको लैंङ्गिक तथा जातीगत विवरण

रोल्पा	दलित		जनजाती		बाक्षे		अन्य		जम्मा		कूल जम्मा
रोल्पा न.पा	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	म	पु	
जम्मा	०	४	९	४	५	६	०	३	१४	१७	३१

लैससास परीक्षणका औजारहरु :

- माकुरी जालो विश्लेषण
- बार ग्राफ विश्लेषण
- तालिकाद्धारा अंक विश्लेषण तथा कार्ययोजना प्रस्तुत
- सबल पक्ष, सुधार गर्नु गर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरु विश्लेषण (SWOT Analysis)

लैससास परीक्षणबाट प्राप्त प्रमुख तथ्यहरु (Findings):

क) लैससास क्षेत्रमा अवलम्बन गरिएका असल अभ्यासहरु

- नगरपालिकामा अपांगमैत्री र लैंगिकमैत्री संरचना निर्माण भएको पाइयो जस्तै : अपांगता भएका तथा असक्तहरुका लागि लिफ्टको व्यवस्था, अपांगता भएका व्यक्ति र महिला पुरुषका लागि अलग अलग शौचालय व्यवस्था गरिएको ।
- नगरसभामा ४१ प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व भएको पाइयो ।
- नेपाल पक्ष राष्ट्र भएका अन्तराष्ट्रिय प्रावधानहरुको स्थानीयकरण अभ्यास थालनी जस्तै सिड, बेइजिङ कार्यमञ्चबाट प्रतिपादित १२ ओटा महिला सरोकारका विषयमा कार्यक्रम तय गरी कार्यान्वयन ।
- स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने आमाहरुलाई आमासँग उपमेयरसँग कार्यक्रम अन्तर्गत रु १०००। नगद उपलब्ध गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने नीति रहेको ।
- किशोरकिशोरीमैत्री स्वास्थ्य संस्था, संस्थागत सुत्केरी, पुर्ण खोप सुनिश्चितता जस्ता कार्यक्रमको दिगोपनाका लागि विशेष कार्यक्रमको नीति रहेको पाइयो ।
- दक्ष शिक्षक गुणस्तरीय शिक्षा, समृद्ध र समुन्नत रोल्पा नगरपालिका हाम्रो इच्छा भन्ने आदर्श भनाइका साथ आगामी ५ वर्ष सम्म सामुदायिक बिद्यालय सुधार अभियान सञ्चालनगर्ने नीति रहेको ।
- शहिद, बेपत्ता, घाइते, अपांग, द्धन्द्ध पिडित परिवारका सदस्यलाई बिमा कार्यक्रमको नीति रहेको ।
- बाल बिबाह न्यूनिकरण सम्बन्धी पञ्च बर्षिय रणनीतिक योजना निर्माण गरी लागु भएको ।
- छुवाछुत मुक्त नगरपालिका घोषणा कार्यक्रम अभियान सञ्चालन गर्ने नीति रहेको ।
- दलितहरुको पुर्खौली पेशाको आधुनिकिकरणका लागि विशेष व्यवस्था मिलाउने नीति रहेको ।
- बालमैत्री स्थानीय साशन प्रर्वद्धनका लागि सरोकारवालासँग सहकार्य गर्ने नीति रहेको ।
- जेष्ठ नागरीक मिलन केन्द्र, निशुल्क स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनगर्ने नीति तथा कार्यक्रम रहेको ।
- हिंसा पिडितहरुको संरक्षणका लागि स्थापना गरेको सेफ हाउसको संस्थागत विकासको लागि विशेष प्रबन्ध गर्ने नीति रहेको ।
- संरक्षण बिहिन बालबालिकाहरुको संरक्षण र उद्धारका लागि विशेष व्यवस्थाको नीति रहेको ।
- सबै खाले अपांग व्यक्तिहरुको हितका लागि नगरपालिकामा अपांग संरक्षण कोषको व्यवस्था गरिएको ।
- महिलाहरुले स्थापना गरेका उद्योग दर्ता र नविकरणमा विशेष छुटको व्यवस्थागर्ने नीति रहेको ।
- नगरपालिकाको १० वटै वडामा एक गाउँ एक उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने नीति रहेको ।
- नगरपालिकाले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिएको
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत समान कामको समान ज्याला लागु गर्ने नीति रहेको ।

- युवा सहितको गाउँ, रोल्पा नगरपालिका समृद्धिको अर्को नाउँ नामक युवा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालनगर्ने नीति रहेको ।
- कृषि विकासका लागि घरघरमा नगर भन्ने मूल नाराका साथ उन्नत बिउ वितरण मार्फत सबै घरधुरीमा कार्यक्रम पुर्‍याउने नीति रहेको ।
- विदेशबाट फर्केका र बेरोजगार युवाहरुलाई कृषि पेशामा उत्प्रेरीत गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति रहेको ।

लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको नतिजा विश्लेषण :

लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ बमोजिम रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परीक्षणको ५ वटा मुख्य सुचक र २२ वटा उपसुचक अन्तर्गतका १०० वटा प्रश्नहरुको लेखाजोखा गरिएको छ । सहभागितामूलक अभ्यासबाट स्वमुल्यांकन गरी हरेक प्रश्नमा सोधिए अनुरुप पुर्णत काम गरेको छ भने अंक १, आंशिक काम भएको अवस्थामा अंक ०.५ र कुनैपनि काम भएको छैन भने ० अंक दिइएको छ ।

लैससास परीक्षण नतिजाको आधारमा रोल्पा नगरपालिकाको सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतीहरु पहिचान (SWOT Analysis)भएको छ । सबल पक्षलाई निरन्तरता दिदै सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुने गरी आगामी वर्ष को कार्ययोजना समेत निमार्ण गरिएको छ । लैससास परीक्षणबाट प्राप्त तथ्यांक सहितको समग्र नतिजा निम्न तालिका तथा ग्राफ र माकुरी जालोबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १ : लैससास मुख्य सुचक विश्लेषण तालीका रोल्पा नगरपालिका,रोल्पा

रोल्पा न.पा. रोल्पाको लैससास परीक्षण मुख्य सुचक विश्लेषणको प्राप्तांक			
मुल विषय सुचक	**सुचक नम्वर**	**पुर्णाङ्क**	**प्राप्ताङ्क**
नीति, कानून योजना	१.१.१- १.१.८,१.२.१- १.२.८, १.३.१- १.३.४	२०	१७
संस्थागत व्यवस्था	२.१.१- २.१.४,२.२.१- २.२.४, २.३.१- २.३.४, २.४.१- २.४.४, २.५.१- २.५.४	२०	१८.५
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	३.१.१- ३.१.८,३.२.१- ३.२.४, ३.३.१- ३.३.४, ३.४.१- ३.४.४	२०	१८.५
सेवा प्रवाह	४.१.१- ४.१.४,४.२.१- ४.२.४, ४.३.१- ४.३.४, ४.४.१- ४.४.४, ४.५.१- ४.५.४	२०	२०
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	५.१.१- ५.१.४,५.२.१- ५.२.४, ५.३.१- ५.३.४, ५.४.१- ५.४.४, ५.५.१- ५.५.४	२०	१८.५
	कुल प्राप्तांक	**१००**	**९२.५**

क) माकुरी जालो १ रोल्पा न.पा.को लैससास परीक्षण मुख्य सुचक विश्लेषण नतिजाप्रस्तुत

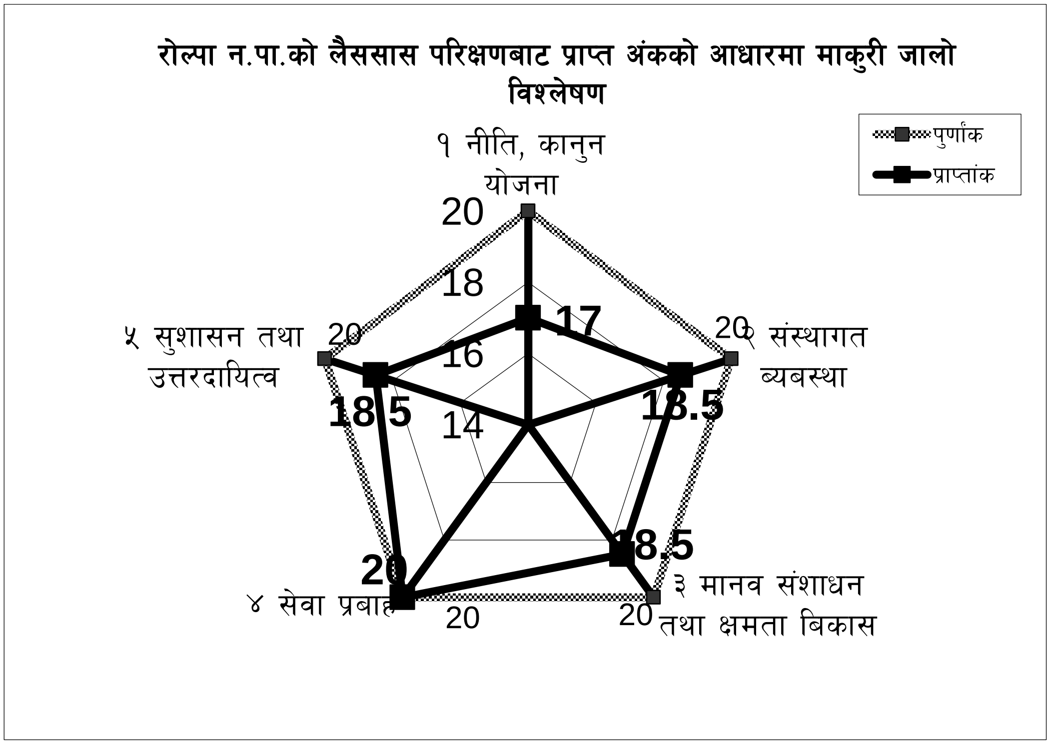

ख) बारग्राफ १, रोल्पा न.पा.को लैससास परीक्षण मुख्य सुचक विश्लेषण नतिजा प्रस्तुत

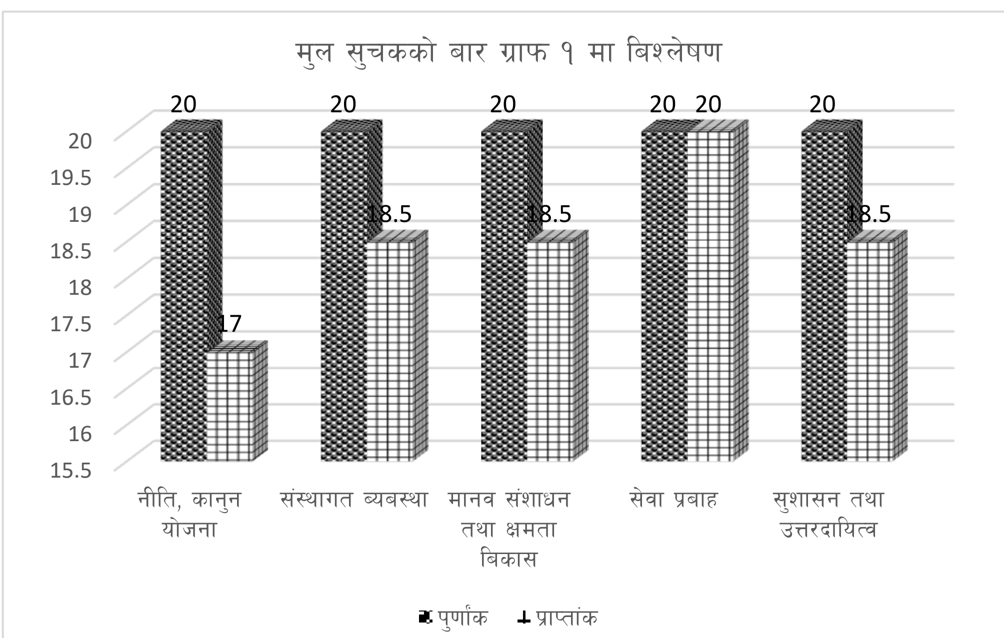

तालिका २ : रोल्पा नगरपालिकाकोलैससास परीक्षण उपसुचक विश्लेषणको प्राप्तांक प्रस्तुत

मुख्य सुचक	पुर्णाङ्क	प्राप्तांक	सि.नं.	सहायक विषय सुचकहरु	कुल अंक	प्राप्तांक
नीति, कानुन र योजना	२०	१७	१	निति कानूनमा समावेशीता र सहभागिता	८	६.५
			२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	७
			३	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४	३.५
संस्थागत व्यवस्था	२०	१८.५	४	कर्मचारी तथा पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	३.५
			५	कार्यप्रणालीमा समावेशी	४	४
			६	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	४
			७	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी	४	४
			८	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन	४	३
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	२०	१८.५	९	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	८	७
			१०	अनौपचारीक मुल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३.५
			११	कानुनी साक्षरता	४	४
			१२	विपद व्यवस्थापन	४	४
सेवा प्रवाह	२०	२०	१३	पुर्वाधार विकास	४	४
			१४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४
			१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	४
			१६	खानेपानी तथा सरसफाई	४	४
			१७	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४
सुशासन तथा उत्तरदायित्व	२०	१८.५	१८	सुशासन	४	३.५
			१९	उत्तरदायित्व र जवाफदेहिता	४	४
			२०	सुचना तथा सञ्चार	४	४
			२१	अनुगमन तथा मूल्यांकन	४	३.५
			२२	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	३.५
	जम्मा	९२.५		**जम्मा**	**१००**	**९२.५**

ग) माकुरी जालो २, रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परीक्षण उपसुचक विश्लेषण नतिजा प्रस्तुत

रोल्पा न.पा.कोलैससास परिक्षण उपसुचक परिक्षणबाट प्राप्त नतिजा माकुरी जालोमा प्रस्तुत

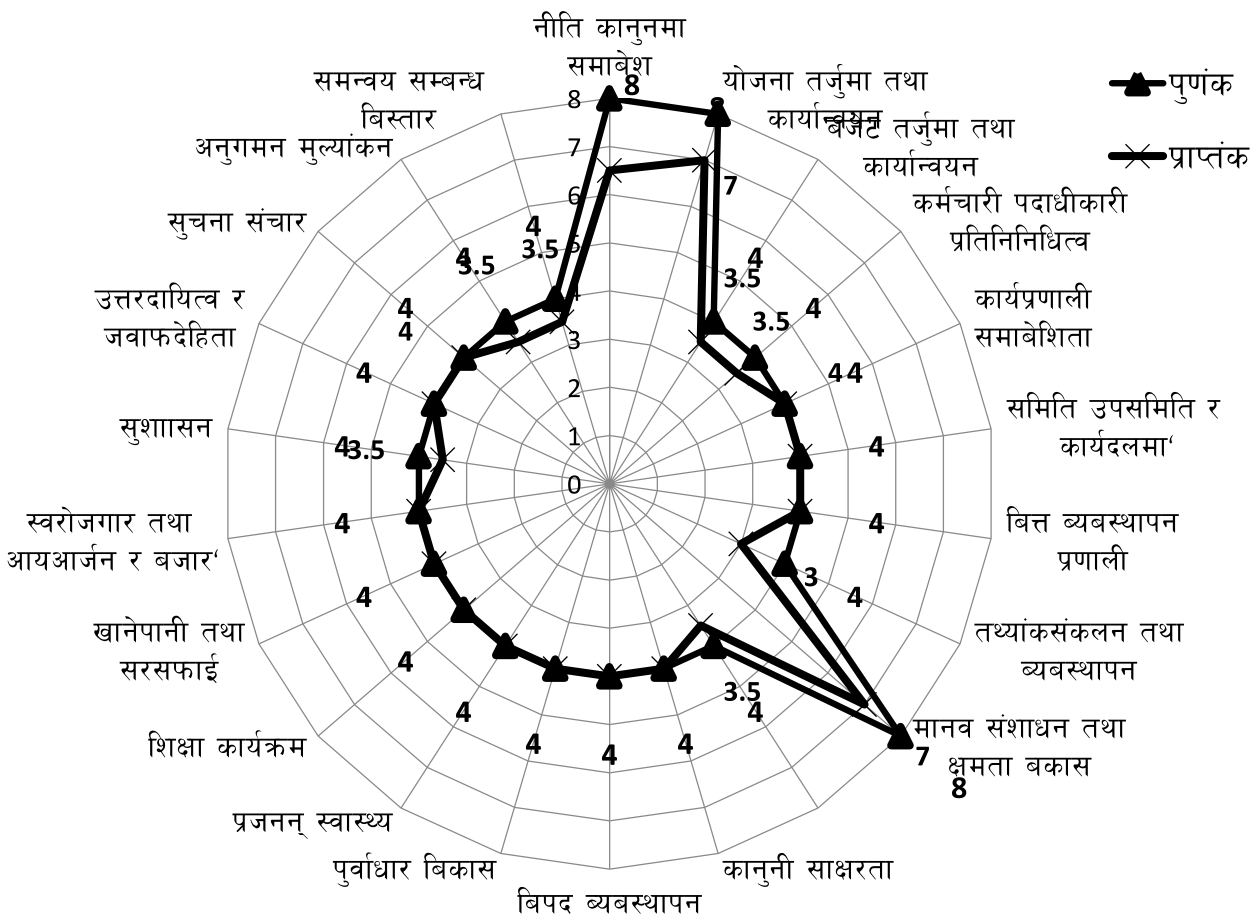

घ) बारग्राफ२, रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परीक्षण उपसुचक विश्लेषण नतिजा प्रस्तुत

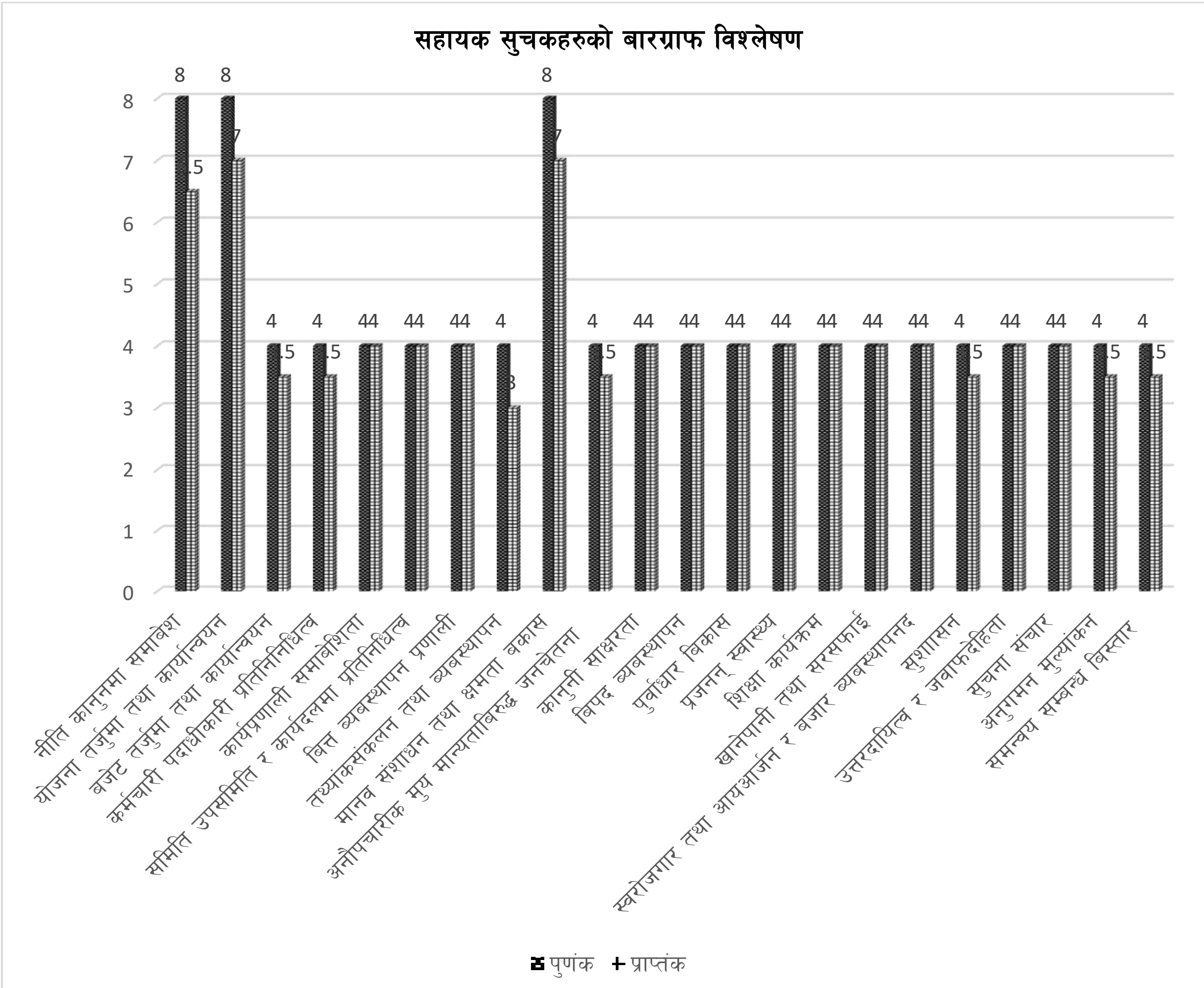

रोल्पा नगरपालिकाको लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण लेखाजोखाको नतिजा अनुसार यस नगरपालिकाले लैससासको क्षेत्रमा विभिन्न सकारात्मक प्रयासहरु थालनी गरेको पाइन्छ । नगरपालिकाले मूल सुचकहरुमा पुर्णांक१०० मा ९२.५ अंक प्राप्त गरेकोलाई सकारात्मक मानिन्छ भने ५ वटा उपसुचकहरुमा पुर्णांक २० मध्ये चौथो उपसुचक सेवा प्रवाहमा २० पुर्णाङ्कमा २० अंक प्राप्त गरेकोले उत्तम मानिन्छ भने पहिलों उपसुचक नीति तथा कानुनमा समावेशीता र सहभागितामा २० पुर्णाङ्कमा जम्मा १७.५ अंक प्राप्त गरेको र दोस्रो र पाँचौं उपसुचकमा २० पुर्णांकमा १८.५ अंक प्राप्त गरेकोले लैससास विषयसँग सम्बन्धित नीति, कानुन योजना निर्माणमा सुधार, संस्थागत व्यवस्थामा सुधार र सुशाासन प्रणालीमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाले महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित जनाजती लगायत सिमान्तकृत वर्ग, समुहको विकासका लागि वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी क्षमता विकास तथा सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु सञ्चालनगर्ने गरेको छ । लैङ्गिक, जातीगत, तथा परम्परागत गलत सामाजिक अभ्यासहरुका विरुद्ध वडा तहमा जनचेतनामूलक अभिमूखिकरण र विभिन्न दिवसिय कार्यक्रमहरुमा सन्देशमुलक क्रियाकलाप गरी जनचेतना जगाउन पहल गरेको छ । नगरपालिकाले महिला, बालबालिका, अपांगता भएका व्यक्ति, गरिव, बेरोजगार, जेष्ठ नागरीक जस्ता लक्षित समुहका आवश्यकता सम्बोधन गर्न नगरसभाको निर्णय बमोजिम कार्यविधि बनाई कार्यक्रम सञ्चालनशुरुवात गरिएको छ । लक्षित समुहका लागि शुरु गरिएका असल अभ्यासहरु निरन्तरता दिदै संस्थागत गर्नका लागि सबै प्रकारका लक्षित समुहहरुमा अन्तर समुह विश्लेषण साथै समग्रमा महिला पुरुषका व्यबहारीक र नीतिगत आवश्यकता विश्लेषण गरी बास्तविक आवश्यकताका आधारमा योजना तर्जुमा गर्न सकिएमा लैससासमैत्री नगरपालिका सुनिश्चित गर्न सकिन्छ ।

नगरपालिकाको योजना कार्यान्वयनका लागि समुदाय तहमा गठन हुने विभिन्न उपभोक्ता समितिहरुमा प्रमुख ३ पदमध्ये १ पदमा महिलाकोअनिवार्य सहभागिताकार्यान्वयन गरिएको छ । त्यसैगरी समितिको सदस्यहरुमा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता कायम हुनुका साथै अन्य जातजाती र समुदायको समावेशी सहभागिता सुनिश्चित गरिएको अभिलेख छ । नगरपालिकाले समावेशी सहभागितालाई निरन्तरता दिदै महिला लगायत अन्य पछाडी पारिएको समुदायका मानिसहरुको क्षमता विकास कार्ययोजना बनाई लागु गर्न सकेमा सबै प्रकारका जातजाती, क्षेत्र, लिंग र पछाडी पारिएका वर्ग, समुदायलाई विकासको मूलप्रवाहमा जोड्न सहज हुन्छ । नगरपालिका भवन लैंगिकमैत्री र अपांगमैत्री भएको कुरा यहाँ रहेको लिफ्टको व्यवस्था, स्तनपानकक्ष, अपांग र महिलाका लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्थाले स्पष्ट पार्दछ । यस प्रकारको लैससासमैत्री सेवा प्रवाह प्रणाली संस्थागत गर्न सकेमा लक्षित समूहलाई प्रत्यक्ष लाभ हासिल गर्न सहज वातावरण सुनिश्चित हुन्छ । यसैगरी नगरापालिका क्षेत्रभित्र रहेका सबै सार्वजनिक निकायहरुमा लैङ्गिकमैत्री शौचालय, स्तनपान कक्ष, अपांग एबं बालमैत्री भवन जस्ता संस्थागत संरचना निर्माणका लागि समेत नगरपालिकाले आवश्यक पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ । ,

नगरपालिकालाई लैससास दृष्टिले सम्वेदनशिल बनाउन विद्यमान समग्र नीति तथा कानुनहरु लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको विश्लेषण र पुनरावलोकन गरी आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिन्छ । नगरपालिकाबाट लैससास नीति, रणनीति, लक्षित समूहसँग सम्बन्धित कार्यविधिहरु निर्माण भएकोले उक्त नीति तथा कार्यविधिलाई योजना तर्जुमा चरणमा अनिवार्य कार्यान्वयनमा ल्याउन सकेमा सबै प्रकारका महिला, अपाङ्ग, दलित, अति विपन्न तथा बञ्चितिमा परेका समुदायको समावेशी विकास सुनिश्चित हुन सक्ने देखिन्छ । लैससास सम्बन्धी संघिय कानुन तथा अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धता स्थानीयकरण गर्न मानव संशाधन क्षमता विकास सम्बन्धी कार्ययोजना बनाई लागु गर्न आवश्यक देखिन्छ । लैससासमैत्री नगरपालिका बनाउन विशेष गरी लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट प्रणालीको विकास र नियमित लैससास परीक्षण र लैससासमैत्री नीति तथा कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

रोल्पा नगरपालिकाको लैससास परिक्षण नतिजाको आर्थिक वर्ष अनुसार तुलनात्मक विश्लेषण

क.स	मुख्य सुचक र उपसुचक	पुर्णाङ्क		आर्थिक वर्ष अनुसार प्राप्ताङ्क				
			२०७६।०७७	२०७७।०७८	२०७८।०७९	२०७९।०८०	२०८०।०८१	२०८१।०८२
१	**नीति, कानुन र योजना**	२०	**Not Applicable**	**१३.५**	**१५.५**	**१८.५**	**१६.५**	**१७**
	नीति कानुनमा समावेशीता र सहभागिता	८		५	६	७.५	६	६.५
	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८		५.५	६.५	७	७	७
	बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	४		३	३	४	३.५	३.५
२	**संस्थागत व्यवस्था**	२०		**१३**	**१६**	**१७**	**१६**	**१८.५**
	कर्मचारी तथा पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४		**३**	३	३.५	३.५	३.५
	कार्यप्रणालीमा समावेशी	४		१.५	२.५	२.५	३.५	४
	समिति, उपसमिति र कार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४		२.५	३.५	४	३	४
	वित्त व्यवस्थापन प्रणालीमा समावेशी	४		२.५	४	३	४	४
	तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन	४		३.५	३	४	२	३
३	**मानव संशाधन तथा क्षमता विकास**	२०		**१०**	**१२.५**	**१४.५**	**१५**	**१८.५**
	मानव संशाधन तथा क्षमता विकास	८		२	३	५.५	७	७
	अनौपचारीक मुल्यमान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४		३	३	३	३	३.५
	कानुनी साक्षरता	४		१.५	२.५	२	२	४

	बिपद व्यवस्थापन	४		३.५	४	४	३	४
४	**सेवा प्रवाह**	**२०**		**१६**	**१५**	**१९**	**१८**	**२०**
	पुर्वाधार विकास	४		२.५	२	४	३.५	४
	प्रजनन् स्वास्थ्य	४		३	२.५	४	३.५	४
	शिक्षा कार्यक्रम	४		४	३.५	४	४	४
	खानेपानी तथा सरसफाई	४		२.५	४	४	३.५	४
	स्वरोजगार तथा आयआर्जन र बजार व्यवस्थापन	४		४	३	३	३.५	४
५	**सुशासन तथा उत्तरदायीत्व**	**२०**		**१९**	**१३**	**१३**	**१३.५**	**१८.५**
	सुशासन	४		४	३.५	३.५	२	३.५
	उत्तरदायित्वर जवाफदेहिता	४		४	२.५	२.५	३.५	४
	सुचना तथा सञ्चार	४		४	२.५	२.५	३.५	४
	अनुगमन तथा मूल्यांकन	४		३.५	३	३	२.५	३.५
	समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४		३.५	१.५	१.५	२	३.५
	जम्मा	**१००**		**७१.५**	**७२**	**८२**	**७९**	**९२.५**

रोल्पा नगरपालिकाको निर्णायक तहमा प्रतिनिधित्व विश्लेषण :

देशको संघिय संरचना अनुरुप तीन तहको सरकार मध्ये स्थानीय तह विशेष गरी जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने र जनताले चाहेको कुनै पनि समयमा भेटीने सरकारको मान्यता राखिन्छ । बि.सं. २०७९ मा सम्पन्न स्थानीय तहको निर्वाचनबाट तोकिएको संख्यामा जनप्रतिनिधीहरु निर्वाचित भई रोल्पा नगरकार्यपालिका र नगरसभा क्रियाशिल छ । साथै कानुनमा व्यवस्था भएबमोजिम कार्यपालिकाको निर्णयबाट विभिन्न समिति, उपसमिति र कार्यदल गठन गरी परिचालन गरिएको छ । नगरपालिकाको नितिगत तहमा नेतृत्वकर्ताहरुको लैङ्गिक तथा जातीगत रुपमा विद्यमान प्रतिनिधित्वलाई विश्लेषण गरी निम्न ग्राफ तथा पाइचार्टद्धारा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) रोल्पा नगरपालिकाको नगरकार्यपालिकामा लैंङ्गिक तथा जातीगत प्रतिनिधित्व विश्लेषण :

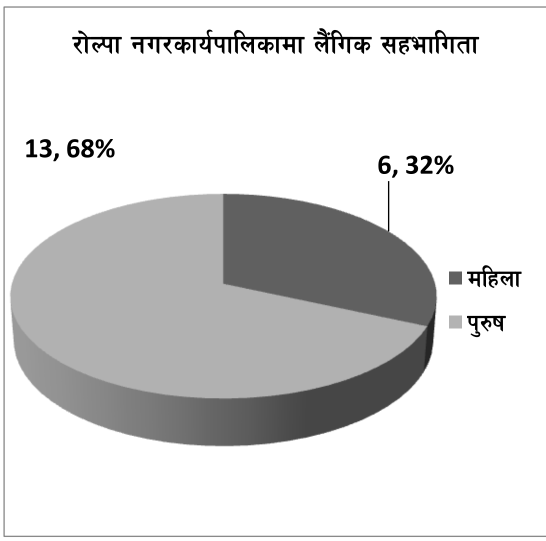

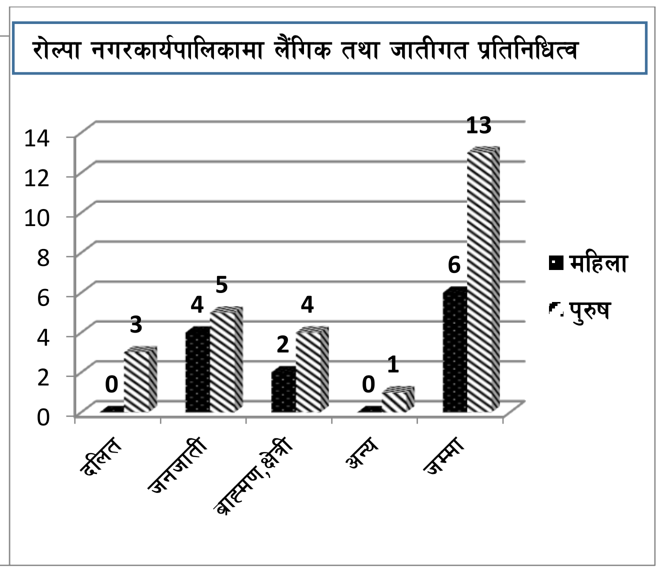

ख) स्थानीय तह निर्वाचनबाट निर्वाचित रोल्पा नगरसभामा लैंङ्गिक तथा जातीगत प्रतिनिधित्व

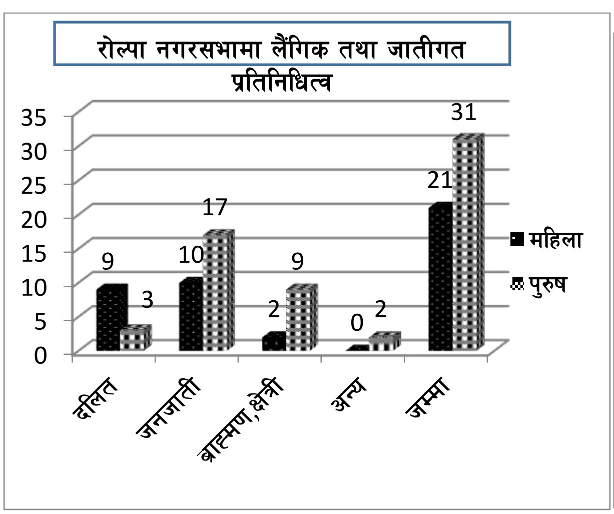

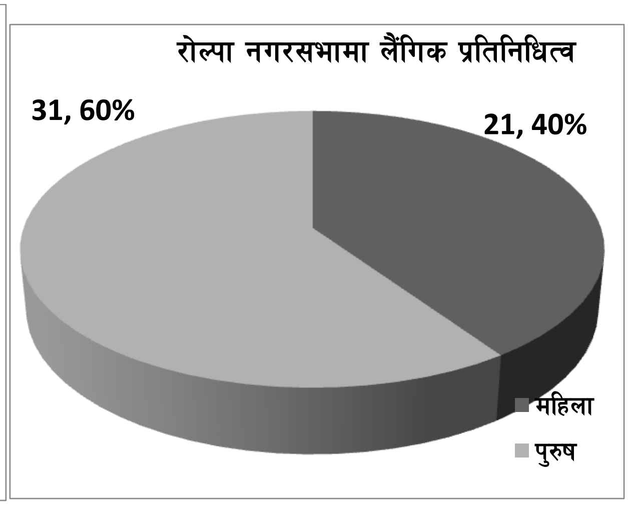

रोल्पा नगरपालिकाको विद्यमान नगरसभा र नगरकार्यपालिकाको संरचनागत बिवरण अनुसार लैंङ्गिक तथा जातीगत हिसाबले समावेशी सहभागिता रहेका छ जसलाई सकारात्मक अभ्यासको रुपमा लिन सकिन्छ । नगरकोर्यपालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने जम्मा जनप्रतिनिधी १९जना मध्ये महिला सहभागिता ६ जना अर्थात ३२ प्रतिशत रहनुलाई सकारात्मक मानिएपनि कानुनतः व्यवस्था गरिएको कम्तीमा ३३ प्रतिशत सुनिश्चित गर्न सम्बन्धित राजनितिक दल लगायत सबै सरोकारवाला पक्षले ध्यान दिन जरुरी छ । साथै निर्णायक तहमा महिला सहभागिता वृद्धिका लागि नगरपालिकाबाट लक्षित वर्ग समुहका लागि क्षमता विकास कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

नगरपालिकाको नीति निर्माणको सर्बोच्च अंग मानिने नगरसभामा जातीगत रुपले समावेशी र लैंङ्गिक रुपले महिला सहभागिता काननुतः व्यवस्था भएको ३३ प्रतिशत सुनिश्चित भएको छ । विद्यमान नगरसभामा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता रहनुलाई नीतिगत तहमा प्रतिनिधित्वको सकारात्मक अभ्यास मानिन्छ । नगरसभा लगायत कार्यपालिकामा रहेको लक्षित समूहको सहभागितालाई अर्थपुर्ण बनाउनका लागि वार्षिक कार्ययोजनामा समावेश गरी क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालनगर्न जरुरी देखिन्छ । नगरपालिका प्रमुख र उपप्रमुख पद मध्ये कुनै एक पदमा कानुनत महिला अनिवार्य व्यवस्था कार्यान्वयन भएको छ । नगरपालिकामा १० ओटा वडा मध्ये १० वटै वडामा पुरुष सहभागिता रहेपनि जातीगत हिसाबले भने समावेशी सहभागिता रहेको छ ।

सामाजिक समावेशीकरणले जातजातीको मात्र सहभागिता नभई अन्तरसमूहगत सहभागिता जनाउछ भन्ने कुरामा सजग हुन आवश्यक देखिन्छ । समग्रमा नगरपालिकाको नगरसभा र कार्यपालिका जातीगत रुपमा समावेशी देखिएपनि निर्णायक भूमिकामा लैगिक रुपले सन्तुलित बनाउन राजनैतिक नेतृत्वहरुबाट लैंगिक संवेदनशिलता अवलम्बन गर्न आवश्यक देखिन्छ । साथै महिलाहरुको नेतृत्व विकास र अधिकार दावी गर्न सक्ने क्षमता विकासका लागि नगरपालिकाबाट क्षमता विकास कार्ययोजनालाई प्राथमिकतामा राखी नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नपर्ने हुन्छ । नगरपालिकाको समावेशी अभ्यासलाई चुस्त दुरुस्त बनाई निरन्तरता दिन सकेमा महिला लगायत पछाडी पारिएको वर्ग समुदायको समग्र विकास प्रक्रियामा मूलप्रबाहिकरण भई समानतामुलक विकास सम्भव हुने देखिन्छ ।

ख) रोल्पा नगरापीलकामा कार्यरत कर्मचारी विवरण :

रोल्पा नगरपालिकाको प्रशासनिक तथा नीति, योजना एबं कार्यक्रम कार्यान्वयनको जिम्मेवारी बहन गर्नका लागि कर्मचारी तन्त्रको व्यवस्थापन गरिएको हुन्छ । नगरपालिकाको समग्र कर्मचारी र वडा सचिवहरुको समेत संलग्नतालाई सुची तयार गरी लैंगिक तथा जातीगत सहभागिताको अवस्था विश्लेषण गरिएको छ । कर्मचारी तहमा कार्यरत कूल कर्मचारीहरु साथै अधिकृत वा सो भन्दा माथिको पदमा कार्यरत र पाचौ तह र सो भन्दा तलकोपदमा कार्यरत कर्मचारीको लैंङ्गिक तथा जातीगत बिवरण विश्लेषण गरी निम्न ग्राफ तथा पाइचार्टद्धारा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) रोल्पा नगरपालिकामा कार्यरत कूल कर्मचारीको लैंङ्गिक तथा जातीगत बिवरण

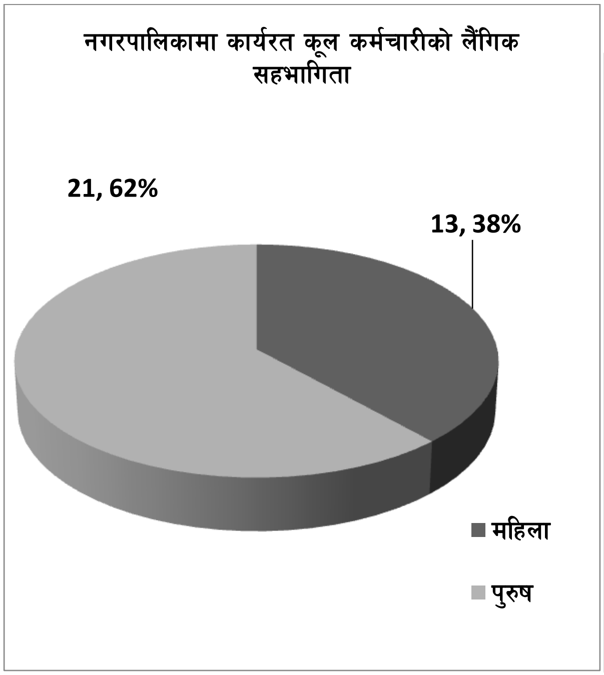

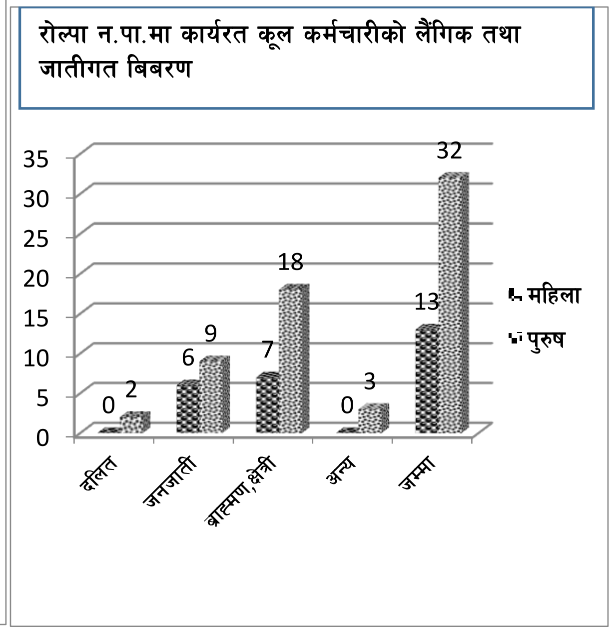

ख) रोल्पा नगरपालिकामा कार्यरत कूल कर्मचारी मध्ये अधिकृत वा सो भन्दा माथिको पदमा कार्यरत कर्मचारीको लैंङ्गिक तथा जातीगत बिवरण

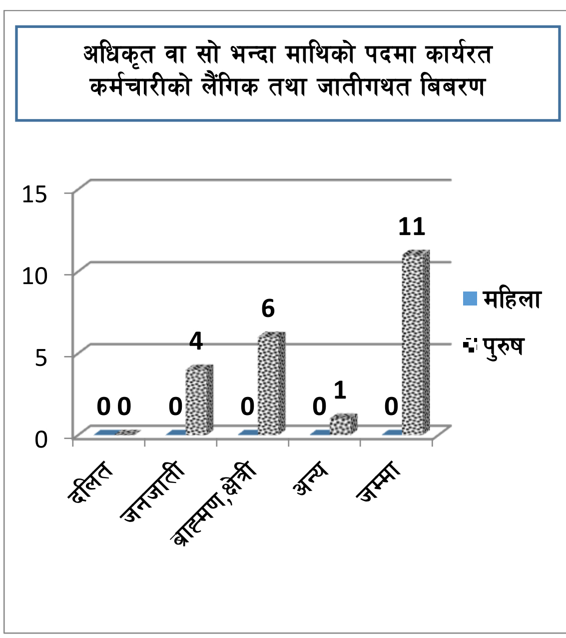

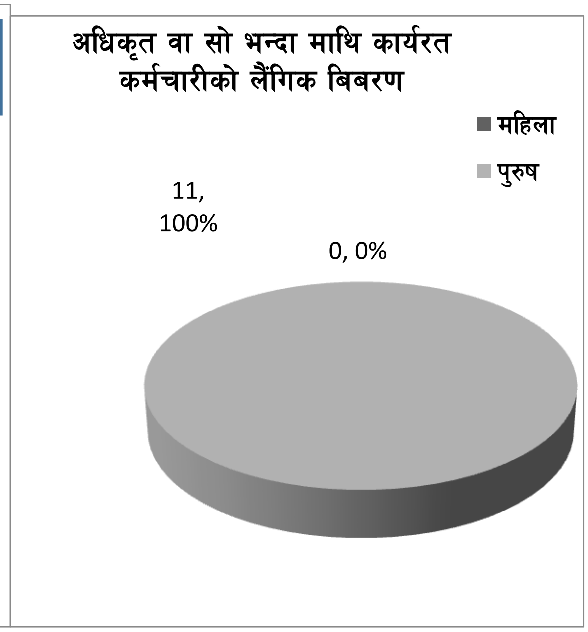

ग) रोल्पा न.पा.मा कार्यरत अधिकृत भन्दा न्यून पदमा कार्यरत कर्मतारीको लैंगिक तथा जातीजत बिवरण

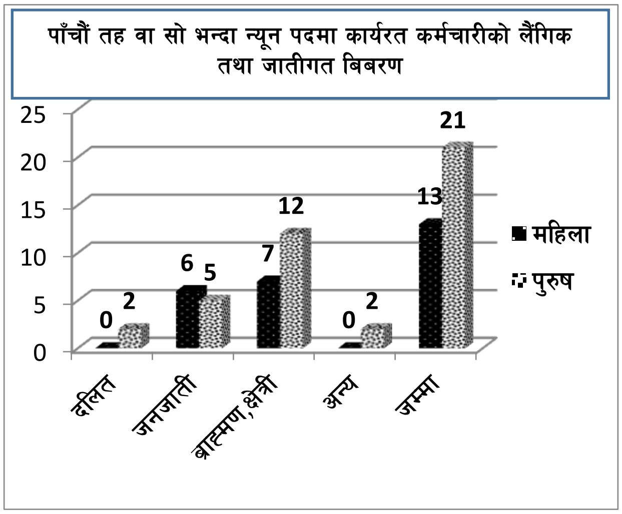

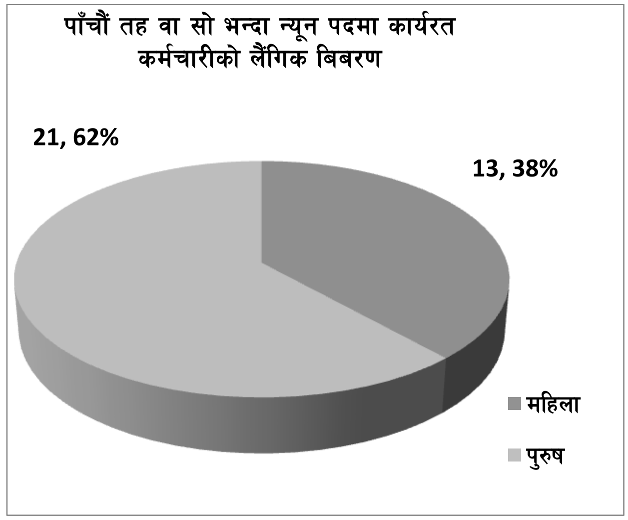

रोल्पा नगरपालिकामा कार्यरत कार्यरत कर्मचारी र १० वटै वडामा कार्यरत वडा सचिवको समेत विवरण संलग्न गरिएको छ । माथि उल्लेखित पाइ चार्ट र बारग्राफ अनुसार नगरपालिकाका जम्मा कर्मचारीहरु मध्ये महिला कर्मचारी संख्या ३८ प्रतिशत छ । कूल कर्मचारीको आकारमा महिला कर्मचारी न्यूनतम ३३ प्रतिशत भन्दा बढी हुनुलाई सकारात्मक मानिन्छ ।

नगरपालिकामा कार्यरत कूल कर्मचारीहरु मध्ये अधिकृत वा सो भन्दा माथिको तहमा कार्यरत महिला संख्या शून्य छ भने पाँचौ तह वा सो भन्दा न्यून पदमा कार्यरत महिला कर्मचारी संख्या ३८ प्रतिशतले रहेको पाइन्छ । यसरी हेर्दा लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ ले परिकल्पना गरे अनुरुप महिला पुरुष कर्मचारी संख्या ५०।५० प्रतिशत पुग्न नसके पनि कानुनत व्यवस्था गरिएको कम्तीमा ३३ प्रतिशत महिला सहभागिता रहेको विषयलाई सकारात्मक मान्न सकिन्छ । विभिन्न विषयगत शाखा प्रमुख तथा वडा सचिव पदमा रही महिलाले जिम्मेवारी निर्वाह गर्नुलाई पदिय हिसाबले अधिकृत भन्दा न्यून पदको भएपनि जिम्मेवारीका हिसाबले महिलाहरु पनि निर्णय गर्ने भूमिकामा रहेको पाइन्छ । कर्मचारीहरुमा जातीगत हिसाबले समावेशी देखिए पनि सबै जातजातीमा महिला भन्दा पुरुषहरुकै सहभागिता बढी रहेको पाइन्छ भने दलित महिला कर्मचारी संख्या शून्य रहेको छ । स्थायी कर्मचारीको पदपूर्ति स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभन्दा बाहिरको विषय भएकोले नगरपालिकाले चाहेर पनि लैंङ्गिक तथा समावेशी सन्तुलन बनाउन नसक्ने अवस्थालाई यथार्थ मानिन्छ । नगरपालिकाले आन्तरीक रुपमा करार कर्मचारी कार्यविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिएमा लक्षित समूहबाट कर्मचारी थप गरी लैंगिक तथा समावेशी बनाउन सकिन्छ ।

नगरपालिका जनतासँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने नजिकको र जनताले सहजै भेट्न र आफ्ना आवश्यकताहरु माग राख्न सक्ने सरकार भएकोले पनि नगरकार्यपालिका, नगरसभा लगायत यस अन्तर्गतका विभिन्न समिति उपसमिति र कार्यदलहरु लगायत कर्मचारीहरुको व्यवस्थापन समावेशी भएकोले पनि स्थानीय स्रोत तथा सेवा प्रणालीलाई लैससासमैत्री बनाई सबै प्रकारका समुदायको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्न सहज वातावरण सृजना भएको पाइन्छ ।

रोल्पा नगरपालिकाको लैससास क्षेत्रमा सबल पक्ष, कमजोरु पक्ष, अवसर र चुनौती (SWOT Analysis)

विषय क्षेत्र	सबल पक्ष (१ अंक प्राप्त गरेको सुचक नं)	सुधार गर्नुपर्ने पक्ष (०.५ र ० अंक प्राप्त गरेको सुचक नं)	अवसर	चुनौती
नीति कानुन र योजना	१.१.३, १.१.४, १.१.५, १.१.६., १.२.३, १.२.४, १.२.५, १.२.६, १.२.७, १.२.८, १.३.१, १.३.२, १.३.३,	१.१.२, १.१.७, १.१.८, १.२.१., १.२.२, १.३.४	▪ नगर कार्यपालिकामा लैंगिक र समावेशी सहभागिता हुनुका साथै अधिकांश युवा नेतृत्व रहेकोले कार्यान्वयन गर्न सहज । ▪ संघ तथा प्रदेशका कानुनहरु स्थानीय तह अनुकुल कानुन निर्माणका लागि सहयोगी दस्तोजको रुपमा उपयोग गर्न सकिने । ▪ लैससास क्षेत्रमा काम गर्न सहयोगी संस्थाहरुबाट सहकार्य रहेको । ▪ जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुलाई लैससासको बारेमा विषयमा विभिन्न समयमा अभिमूखिकरण गरिएको । ▪ लक्षीत समूहको सशक्तिकरणका लागि जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरु सकारात्मक रहनु । ▪ स्थानीय तहलाई स्थानीय सरोकारका विषयमा कानुन बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने अधिकार प्राप्त हुनु ।	▪ नीति तथा कानूनहरु मस्यौदा तयार गर्दा पर्याप्त छलफल नगरी काम सक्ने प्रवृत्ति । ▪ वार्षिक योजना तर्जुमा र कार्यक्रम तयार गर्दा आबधीक योजना र लैससास सम्बन्धी निर्माण गरिएको नीति रणनीतिहरुले सम्बोधन गरेका विषयमा छलफल वा परामर्शको अभ्यास कम रहनु । ▪ लैससास विषयमा व्यापक छलफल हुन नसक्नु । ▪ नीति तथा कानुन निर्माण गर्दा सैद्धान्तिक तथा समग्र विषयमा बढी केन्द्रीत हुनु । ▪ लैससास अवधारणा र बुझाइमा एकरुपता ल्याउन नसक्नु । ▪ परम्परागत सोचको हावी । ▪ सबै प्रकारका लक्षीत समूहको सशक्तिकरण

				▪ लैससास विषयलाई प्राथमिकतामा राख्न नसक्नु ।
संस्थागत व्यवस्था	२.१.२, २.१.३, २.१.४, २.२.१, २.२.२, २.२.३, २.३.१, २.३.२, २.३.३, २.३.४, २.४.१, २.४.२, २.४.३, २.४.४, २.५.२, २.५.४,	२.१.१, २.२.४, २.५.१, २.५.३,	▪ स्थानीय तह आफैले स्थानीय सरकारको नीति, कार्यविधि र आवश्यक कानून निर्माण गरी लागु गर्न पाउने व्यवस्था गरिएको । ▪ संस्थागत रुपमा लैससास हेर्ने छुट्टै महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखालाई लिखित जिम्मेवारी तोकिएको । ▪ विभिन्न सार्वजनिक फोरमहरुमा लैससास विषयले महत्व पाउन थालेको। ▪ कार्यपालिका र नगरसभामा समावेशी सहभागिता रहेको । ▪ केही विषयगत शाखा तथा वडामा प्रमुख जिम्मेवारीमा महिला कर्मचारीहरु कार्यरत रहनु । ▪ नगरपालिका भित्रका विभिन्न समिति उपसमिति र कार्यदलमा सबै पक्षको समावेशी सहभागिता रहनु ।	▪ कर्मचारीहरु स्थाइ पदमा लोकसेवाबाट सिफारिस हुने हुदा दरबन्दी संख्या बराबरी गर्न कठिन । ▪ कानुनले तोके भन्दा अन्य पदमा जनप्रतिनिधीहरुसमावेशी गर्ने तर्फ ध्यान जान नसक्नु । ▪ लैंङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण बहसको विषय रहेपनि सोही अनुरुप सबै पक्षबाट व्यबहारत कार्यान्वयनको विषय बन्न नसक्नु । ▪ लैंङ्गिक उत्तरदायी बजेट विश्लेषण नियमित तथा संस्थागत गर्न पहलकदमी नपुग्नु । ▪ नगरपालिका लगायत सबै सार्वजनिक निकायमा लैससासमैत्री संरचना निर्माण । ▪ सिमित बजेटबाट लक्षीत वर्गका असिमित आवश्यकता समेट्नु पर्ने । ▪ समग्रतामा योजना छनौट गर्ने परिपाटीले गर्दा लक्षीत वर्गको आवश्यकता तथा समस्या पहिचान र विश्लेषणले कम प्राथमिकता पाउनु । ▪ नगरपालिकामा बसोबास गर्ने सबै प्रकारका लक्षित अन्तर समुहगत

				खण्डिकृत तथ्यांक संकलन र अद्यावधिक ।
मानव संशाधन र क्षमता विकास	३.१.१, ३.१.२, ३.१.३, ३.१.४, ३.१.७, ३.१.८, ३.२.१, ३.२.३, ३.२.४, ३.३.१, ३.३.२, ३.३.३, ३.३.४, ३.४.१, ३.४.२, ३.४.३, ३.४.४	३.१.५, ३.१.६, ३.२.२,	▪ विद्यमान विषयगत मानव संशाधनको रोष्टर तयार गरी परिचालन गर्न सकिने । ▪ विभिन्न सहयोगी निकायहरुले मानव स्रोतको विभिन्न विषयमा क्षमता विकासका लागि सहयोग गरि रहेको। ▪ विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी संयन्त्रहरुमा लैङ्गिक प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिएको । ▪ लक्षीत तथा बञ्चित समुहको विद्यमान अवस्था तथा समस्या विश्लेषणका आधारमा योजना बनाई सशक्तिकरण बढाउन सकिने । ▪ कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधीको क्षमता विकास कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न सकिने ।	▪ सक्रिय सहभागिता र प्रतिवद्धताको अभाव ▪ दोहोरो समन्वयको कमी ▪ सिमित बजेट असिमित आवश्यकता । ▪ उपलब्ध जनशक्तिको दक्षता र मनोवल तथा इच्छाशक्ति । ▪ लैससास विषयमा कार्य गर्न पर्याप्त मानव स्रोतको व्यवस्थापन । ▪ लक्षीत समुदायबाट पूर्वाधार योजना मागमा बढी जोड दिने भएकोले क्षमता विकास लगायत जनचेतनाका कार्यक्रम कम प्राथमिकतामा पर्नु । ▪ नगरपालिकामा कार्यरत सबै कर्मचारी र जनप्रतिनिधीहरुको क्षमता तथा नेतृत्व विकास ।
सेवा प्रवाह	४.१.१, ४.१.२, ४.१.३, ४.१.४, ४.२.१, ४.२.२, ४.२.३ ४.२.४, ४.३.१, ४.३.२, ४.३.३, ४.३.४, ४.४.१, ४.४.२, ४.४.३, ४.४.४, ४.५.१,		▪ नगरपालिकाबाट नियमित रुपमा डिजिटल माध्ययमबाट खण्डिकृत तथ्यांक संकलन तथा अद्यावधिक गर्न सकिन्छ । ▪ सेवा प्रवाह गर्ने निकायमा समावेशी सहभागिता रहेको । ▪ बेरोजगार सुचीकृत तथा गरिबी नक्सांकन लाई आधार बनाई योजना तथा कार्यक्रम निर्माण गर्न सकिने । ▪ समुदायमा गठन भएका टोल विकास संस्थाहरु सक्षम बनाई परिचालन गर्न सकिने ▪ लक्षित समुहका लागि निश्चित प्रतिशत बजेट	▪ सबै प्रकारको सेवा प्रवाह प्रविधिमैत्री बनाउने विषय । ▪ लक्षित समूहका सबै प्रकारका आवश्यकता पहिचान र विश्लेषण गर्ने विषय । ▪ सबै सेवा प्रदायक निकायहरुमा लैससासमैत्री व्यबहार र कार्यप्रणाली अवलम्वन । ▪ महिला, बालबालिका, अपांगमैत्री संरचना निर्माणमा पर्याप्त बजेट व्यवस्थापन ।

	४.५.२, ४.५.३, ४.५.४		विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्न सकिने । ▪ श्रमिक लगत संकलन कार्यविधि बनेको र सूचिकरण कार्य अगाडि बढेको।	▪ इच्छाशक्ति र कार्य तत्परता । ▪ लक्षीत वर्ग समुदायलाई विद्यमान कानुनी प्रावधान बारे पर्याप्त जानकारीको अभाव । ▪ लक्षित वर्ग समुदायको क्षमता विकास । ▪ गरिवी तथा पछौटेपना । ▪ पर्याप्त जनचेतनाको कमी ।
सुसन र उत्तरदायी त्व	५.१.१, ५.१.२, ५.१.४, ५.२.१, ५.२.२, ५.२.३, ५.२.४, ५.३.१, ५.३.२, ५.३.४, ५.३.३, ५.४.१, ५.४.३, ५.४.४, ५.५.१, ५.५.२, ५.५.३,	५.१.३, ५.४.२, ५.५.४	▪ लैससास नीति, रणनीति र लैंगिक उत्तरदायी बजेट विश्लेषण कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गर्न सकिने । ▪ सुचना शाखा प्रविधिमैत्री बनाउन सकिने । ▪ नगरपालिका भित्र बसोबास गर्नेजनसंख्यामा पर्याप्त लक्षीत वर्ग समुदाय रहनु । ▪ सुशासनमैत्री नीति बनाई अवलम्वन गर्न सकिने ▪ खण्डिकृत तथा समावेशी सुचना प्रणालीको व्यवस्थापनगर्न सकिने । ▪ सुशाासन अबलम्वनका औजारहरुलाई संस्थागत गर्न सकिने ।	▪ सार्वजनिक सरोकारका सूचनाहरु सबै लक्षित वर्ग सम्म पुऱ्याउने कार्य । ▪ नगरपालिकाले नियमित प्रकासित गर्ने सबै प्रकारका सुचनाहरु सबैलाई जानकारी हुन्छ भन्ने मान्यता राख्नु । ▪ सबै प्रकारका लक्षीत वर्ग समुहको सशक्तिकरण । ▪ टोलटोलमा सामाजिक जागरण र जनचेतनामूलक कार्यक्रमको व्यापकता । ▪ सुचना प्रणाली लैससासमैत्री बनाउने । ▪

रोल्पा नगरपालिकाको लैससास कार्यान्वयन सम्बन्धी चालु आ.ब. र आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ का लागि वार्षिक कार्ययोजना

मूल शिर्षक		**अवस्था सुधारका लागि आवश्यक क्रियाकलाप**	**क्रियाकलाप सञ्चालनगर्ने जिम्मेवारी**			**समयाबधी**	**थप दायित्व**	
पुर्णाङ्क	**प्राप्ताङ्क**		**पहलकर्ता**	**निर्णयकर्ता**	**कार्यान्वयनकर्ता**		**पर्ने**	**नपर्ने**
नीति कानुन योजना (२०)	१७							
नीति र कानुनमा समावेशीता सहभागिता (८)	६.५	१.१.२ नगरपालिकाले निती, कानुन,योजना जारी गर्नु भन्दा पहिला लैससास दृष्टिले उपयूक्त भए नभएको बारेमा लेखाजोखा गरी मस्यौदा समिति र कार्यपालिकाको निर्णय अभिलेख राख्ने	म.बा. तथा जे. ना. शाखा/लै.स सा.स समिि	कार्यपालिका	कार्यपालिका	चालु आ.वर निरन्तर		नपर्ने
		१.१.७ र १.१.८नगरपालिकाको नीतिमा रैथाने र आप्रबासी कामदार तथा श्रमजिवी उपर हुने बिभेद रोक्ने कार्यविधि निर्माण गरी लागु गर्ने	रोजगार सेवा केन्द्र, /प्र प्र अ.	कार्यपालिका	विषयगत शाखा, सबै वडा, ससरोकारवाला र समुदाय	चालु आ.व चैत्र मसान्त सम्म ।	विषय बिज्ञ	नपर्ने
		१.२.१.लैससास विकासका लागि पालिकाको वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा मापनयोग्य लक्ष्य निर्धारणलाई अनिवार्य गर्ने ।	योजना शाखा	कार्यपालिका	कार्यपालिका	आगामी आ.ब.		थप बजेट
योजनातर्जुमा तथा कार्यान्वयन (८)	७	१.२.२. हरेक वर्ष लक्षित समुहका लागि कूल बजेटबाट निश्चित प्रतिशतमा निर्धारण गरी छुट्याउने र सोको अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।	योजनाशाखा /लैससास का.स.	कार्यपालिका	सबै वडा र विषयगत शाखा	आ.ब. २०८२।०८३		नपर्ने
		१.२.४ योजना तर्जुमा चरणमा महिला र बञ्चित समूहका व्यबहारीक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान गरी	योजनाशाखा /लैससास का.स.	कार्यपालिका	सबै वडा र विषयगत शाखा	आ.ब. २०८२।०८३		नपर्ने

		निर्माण गरिएको योजनातथा कार्यक्रमको अलग अलग अभिलेख राख्ने ।						
बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयन (४)	३.५	१.३.४. लक्षित समूहका लागि विनियोजन हुने सबै बजेट तथा कार्यक्रम समयमै खर्च गरी प्रतिवेदन राख्ने ।	लैससास कार्यान्वयन समिति,	कार्यपालिका,	सबै वडा, सबै विषयगत शाखा	आ.ब. २०८२।०८३		नपर्ने
संस्थागत व्यस्था (२०)	**१८.५**							
कर्मचारी पदाधीकारी प्रतिनिधित्व(४)	३.५	२.१.१ नगरपालिकाको करार कर्मचारी भर्ना कार्यविधि लैससासमैत्री गराई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।	कर्मचारी पदपूर्ति समिति /प्र प्र अ.	कार्यपालिका	नगरपालिका र कर्मचारी पदपूर्ति समिति	निरन्तर		नपर्ने
कार्यप्रणाली समावेशी (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	कार्यपालिका	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
समिति उपसमिति कार्यदलमा प्रतिनिधित्व (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	कार्यपालिक ा	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
बित्त व्यवस्थाप प्रणालीमा समावेशीता (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	कार्यपालिका	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
तथ्यांक संकलन तथा व्यवस्थापन (४)	३	२.५.१. न.पा.ले खण्डिकृत तथ्यांक संकलन गरी प्रोफाइल अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई नियमित गर्ने ।	सुचना शाखा, सा.बि.शा.	नगरसभा, कार्यपालिका	सुचना शाखा, सबै विषयगत शाखा,सबै वडा	आ.ब. २०८२।०८३	थप बजेट र मानव स्रोत	
		२.५.३. स्थानीय विकासका योजना निर्माण गर्दा नगरको प्रोफाइल र अन्य संकलित सुचनालाई आधार मान्ने	योजना शाखा	कार्यपालिका, नगरसभा	सबै वडा, सबै विषयगत शाखा	आ.ब. २०८२।०८३		नपर्ने

		कार्यलाई संस्थागत गर्ने ।						
मानव संशाधन तथा क्षमता विकास (२०)	**१८.५**							
मानव संशाधनतथाक्षमताविकास (८)	७	३.१.५. तालिम दिन सक्ने बिथयगत बिज्ञ पहिचान गरी परिचालन गर्न विद्यमान मानवस्रोतको रोष्टर तयार गर्ने ।	प्रशासन शाखा,	कार्यपालिका, नगरसभा	प्रशासन शाखा	आ.ब. २०८२।०८३	थप बजेट	
		३.१.६.मानवसंशाधन इकाई तोक्ने वा प्रशासन शाखालाइजिम्मेवारी बहन गर्नेगरी लिखित कार्यशर्त तोकी परिचालन गर्ने ।	प्र प्र अ.	कार्यपालिका	प्रशासन शाखा	चालु आ.व		नपर्ने
अनौपचारिक मुल्य मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना (४)	**३.५**	३.२.२. लैंगिक हिंसा रहित नगर घोषणा सम्बन्धीआबधीक रणनीतिक योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने	म. बा. तथा जे.ना.शाखा, /लैससास का. स.	कार्यपालिका	सबै विषयगत शाखा, वडा र सरोकारवाला	आ.व२०८२।०८३	थप बजेट	थप बजेट
कानुनी साक्षरता (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरनत्र		नपर्ने
बिपद व्यवस्थापनमा समाबेशीता(४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
सेवा प्रवाह (२०)	२०		लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
पूर्वाधार विकास (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
प्रजनन् स्वास्थ्य (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
शिक्षा कार्यक्रम (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपासलका	सबै	निरन्तर		नपर्ने

खानेपानी तथा सरसफाई (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
स्वरोजगार आयआर्जन तथा बजार व्यवस्थापन (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
सुशासन तथा उत्तरदायित्तव (२०)	**१८.५**							
सुशासन (४)	३.५	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
उत्तरदायित्तव र जवाफदेहिता (४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
सुचना तथा संचार(४)	४	प्राप्त उपलब्धीलाई निरन्तरता दिने प्रतिबद्धता ।	लैससास का.समिति	कार्यपालिका	सबै	निरन्तर		नपर्ने
अनुगमन तथा मुल्यांकन (४)	३.५	५.४.२. नगरपालिकाबाट संचालीत समग्र योजना तथा कार्यक्रमहरुबाट लैससासको हिसाबले महिला, अपांग, दलित लगायत लक्षित समुहलाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गरी अभिलेख तयार गर्ने व्यवस्था गर्ने ।	लैससास कार्यान्वयन. समिति, /अनुगमन समिति	कार्यपालिका	लैससास का. समिति, अनुगमन स., सबै विषयगत शाखा	निरन्तर		नपर्ने
समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार (४)	३.५	५.५.४.महिला महासन्धी, संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव नं १३२५ र १८२० सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्ने	म. बा. लथा जे. ना. शाखा, सबै वडा	कार्यपालिका, नगरसभा	लैससास का. समिति, अनुगमन स., सबै विषयगत शाखा	निरन्तर	थप बजेट	

सुझावहरु :

रोल्पा नगरपालिकामा मिति २०८२ माघ १० र ११ गते सम्पन्न लैससास परीक्षण कार्यशालाका सहभागीहरुको सहभागितामूलक अभ्यासबाट लैससास परिक्षण दिग्दर्शनमा उल्लेखित १०० ओटा सुचकहरुको स्वमुल्यांकन गरिएको छ । सुचकहरुको लेखाजोखा र अवलोकनका आधारमा नगरपालिकालाई लैससास उत्तरदायी र संवेदनशिल बनाउन सुधार गर्नुपर्ने क्षेत्र पहिचान गरी निम्न बुँदामा सुझावहरु उल्लेख गरिएको छ ।

- रोल्पा नगरपालिकाले निर्माण गर्ने समग्र कानुन, नीति तथा कार्यविधिहरु जारी गर्नु पूर्व लैससास दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको र लैससासका विषय वा शब्द चयन भए नभएको लेखाजोखा तथा छलफल गरिएको निर्णयको अनिवार्य अभिलेख राख्ने परिपाटीको विकास गर्न सकेमा लैससास प्रति नगरपालिका सम्वेदनशील रहेको पुष्टि हुन्छ ।
- नगरपालिकामा विद्यमान समग्र निति तथा कानुन र कार्यविधिहरु पुनरावलोकन साथै समिक्षा गरी सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरुलाई सम्बोधन हुने गरी परिमार्जन तथा सुधार गर्न सकेमा लैससासका अधिकांस विषयहरु सम्बोधन गर्न सकिन्छ ।
- लैससास परीक्षण दिग्दर्शन २०७८ मा व्यवस्था गरिएको लैससास कार्यान्वयन समिति र लैससास परिक्षण कार्यदल क्रियाशिल बनाउन सकेमा नगरपालिकाको समग्र विकास प्रक्रियालाई लैससास मूलप्रवाहीकरण गर्न सहज हुन्छ ।
- लैससास परीक्षणको अवधीमा नगरपीलिकाबाट सुधारका लागि प्रतिबद्धता जनाई तयार गरिएको वार्षिक कार्ययोजर्ना नगरको वार्षिक योजना किताबमा समावेश गरी समयमै कार्यान्वयन गनुपर्ने ।
- वडा तथा टोलबस्तीका योजना तर्जुमा अवधीमा महिला पुरुष लगायत लक्षित समुहका **व्यबहारीक तथा रणनीतिक** आवश्यकता परिपुर्ति हुने गरी निर्माण गरिएका योजनाको स्पष्ट अभिलेख राख्न सकेमा पूर्वाधार विकास सँगै सामाजिक तथा मानविय विकासका लागि कार्यान्वयन भएका योजनाको स्पष्ट सुची प्रकासित गर्न सकिने ।
- योजना तर्जुमा गर्दा लक्षित समूहका योजनाले प्राथमिकता पाउने गरी समुदाय तहमा महिला, अपांगता भएका व्यक्ति, दलित लगायत सबै प्रकारका लक्षित समुहको अलग अलग भेला राखी **समस्या विश्लेषण र आवश्यकतामा आधारीत** योजना माग गर्न सहजीकरणको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- नगरपालिकाले लक्षित समुदायका लागि एकमुष्टमा डल्लो बजेट विनियोजन नगरी अलग अलग लक्षित समुदायको मागमा आधारीत निश्चित प्रतिशत बजेट बिनियोजनका लागि पहल गरिएमा लक्षित समुदायमा आवश्यकताले प्राथमिकता पाउन सक्ने ।
- नगरपालिका भित्रका सबै सरकारी निकायमा महिला शौचालय व्यवस्थापन तथा डस्टबिन सहित सेनीटरी प्याडको व्यवस्थापन गर्न गराउन निर्देश गरी कार्यान्वयन भए नभएको नियमित अनुगमन गर्ने ।
- नगरपालिका भित्रका सबै सरकारी तथा नीजि भवनहरु अपांग, बालबालिका, लैङ्गिकमैत्री बनाउनका लागि नक्सा पासको प्रावधान बनाई कार्यान्वयन भए नभएको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।
- नेपालको संबिधान, मुलुकी देवानी तथा अपराध संहिता २०७४, स्थानीय सरकार सञ्चालनऐन २०७४, बाल अधिकार ऐन २०७५ लगायत प्रचलित राष्ट्रिय कानुन,र बेइजिङ घोषणापत्रमा उल्लेखित १२ ओटा सरोकारका विषय, CEDAW, दिगो विकास लक्ष्य, संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव नं १३२५ र

१८२० आदि जस्ता अन्तराष्ट्रिय प्रतिबद्धताहरुका विषयहरु स्थानीयकरण गर्नका लागि जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुलाई नियमित अभिमूखिकरण सम्बन्धी वार्षिक योजना तथा बजेटलाई निरन्तरता दिनु पर्ने ।

- लैससासमैत्री सुचना प्रणाली व्यवस्थापन गरी नगरबाट तर्जुमा गरिने लक्षित समुहका योजना र प्रगति बारे सबै प्रकारका लक्षित समुहमा सहज पहुँचको व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने ।
- सुचना तथा तथ्यांकहरुले नगरपालिकाको वास्तविक चित्रण उजागर गरी हरेक वर्ष तय गरिने योजना तथा कार्यक्रमलाई मार्गनिर्देश गर्ने भएकोले नगरको खण्डिकृत तथ्यांक तथा सुचना संकलन गरी नगर प्रोफाइल अद्यावधिक गर्नुपर्ने ।
- नगरपालिका भित्र विभिन्न विषय क्षेत्रमा काम गर्ने सहयोगी निकायहरुबाट सञ्चालित योजना तथा कार्यक्रमहरुबाट प्राप्त उपलब्धी नगरपालिकाको उपलब्धी हुने भएकोले नियमित अनुगमन गरी अभिलेख राख्न सम्बन्धित विषयगत शाखाहरुलाई निर्देशन गनुपर्ने ।
- नगरपालिकाबाट सम्पन्न हुने हरेक गतिबिधीहरुको विद्यमान अवस्था अद्यावधिक सहितको जानकारीका लागि अभिलेखिकरण कार्यलाई अनिवार्य गर्नुपर्ने ।
- नगरपालिकाका जनप्रतिनिधी र कर्मचारीहरुलाई नियमित रुपमा लैससास सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा कानुन र नेपाल पक्ष राष्ट्र भएका अन्तराष्ट्रिय कानुनहरुका विषयमा नियमित अभिमूखिकरण हुन सकेमा लैससासमैत्री योजना तथा कार्यक्रमले प्राथमिकता पाउन सक्ने ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण प्रतिबेदनको निष्कर्ष ::

रोल्पा नगरपालिकको आयोजना र लैससास विज्ञको सहजीकरणमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । परीक्षण अवधीमा नगरपालिकाबाट निर्माण गरी लागु गरिएका कानुन, नीति तथा कार्यविधि, वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट, आवधिक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन लगायतका अन्य कार्यविधि र निर्णय दस्तावेजहरु अध्ययन तथा लेखाजोखा गरिएको थियो । त्यसैगरी नगरपालिकाको संरचनागत व्यवस्था, भाषाशैली तथा व्यवहार, सेवा प्रणाली लगायत भौतिक संरचनाको समेत अवलोकन गरिएको थियो ।

लैससास परीक्षणबाट प्राप्त नतिजा अनुसार रोल्पा नगरपालिकाको लैससासको अवस्था सुधारात्मक भएको र केही क्षेत्रहरुमा असल अभ्यासहरु थालनी भएको पाइए पनि समावेशी विकास र लैंगिक मूलप्रबाहिकरणका लागि नीति कानुन योजनामा समाबेशीता, संस्थागत व्यवस्था, मानव संशाधन तथा क्षमता विकास र सुशासन अवलम्बनका क्षेत्रमा थालनी गरिएका सकारात्मक अभ्यासहरुलाई निरन्तरता दिदै सुधार गर्नुपर्ने भनि औल्याइएका सुझावहरुको आधारमा बनाइएको कार्य योजनालाई वार्षिक योजनामा समावेश गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

अनुसुचीहरु :

अनुसुची १ : तालिका १, रोल्पा न.पा.को लैससास परीक्षण सुचकहरुमा प्राप्तांक र पुष्ट्याइका आधारहरु

नोटःमुल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ।तल दिएको तालिकामा प्रत्येक सूचकमा '१', '०.५', र '०' अंक पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ।यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन हो।समूहमा पहिला सूचकमा छलफल गरी सोको अवस्थाबारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ।

सिनं	मूल बिषय	सहायक बिषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचकको अङ्क	प्रासाङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अक आउने अवस्था	प्रमाणिकरणको आधार
१	नीति, कानुन, योजना २०	नीति र कानुनमासमावेशिता सहभागिता	८	१.१.१	स्थानीय तहकोनीति तथा कानुनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी रसहभागितामूलक हुने गरे \नगरेको।	०-१	1	स्थानीय तहकोनीति तथा कानुनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी रसहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहकोनीति तथा कानुनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको बिषयवस्तु र शब्द चयन आँसिक रुपमामात्र समावेशी रसहभागितामूलक हुने गरेको ।	स्थानीय तहकोनीति तथा कानुनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदिशामा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको बिषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन रसहभागितामूलक हुने नगरेको।	**बिधायन समिति समावेशी नभएको । बनेका नीतिहरु लैससास दृष्टिले सहभागिता र समावेशी भए नभएको समिक्षा गर्ने गरेको ।**
२				१.१.२	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे /नगरेको ।	०-१	0.5	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे आँसिक रुपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगाडि लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	**नगरपालिकाले नीति तथा कानुन पर्याप्त भएको तर कुनैपनि नीति कानुन कार्यविधि जारी गर्नुपूर्व लैससास दृष्टिले उपयुक्त भए नभएको बारे लेखाजोखा गरेको कुनै लिखित प्रमाण वा स्पष्ट आधार नभएको ।**

३				१.१.३	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी विषयहरु समावेश भए /नभएको ।	०-१	1	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी विषयहरु समावेश भएको ।	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी विषयहरु आँसिक रुपमामात्र समावेश भएको ।	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकास (स्थानीय कानुन, नीति, आवधिक र बार्षिक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी विषयहरु समावेश नभएको ।	**नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लक्षीत वर्गका लैससास विषय समावेश भएको, आबधीक योजना वार्षिक नीति कार्यक्रममा समावेश गरिएको ।**
४				१.१.४	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीतिहरु छन् / छैनन्? (स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)।	०-१	1	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश गरिएको।	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति भएको तर स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समावेश नगरिएको।	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको समविकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ्गिक परीक्षण तथा सामाजिक विभेद अन्त्य गर्ने सम्बन्धी अलग्गै नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानुन, कार्यविधि, निर्देशिकामा समेत कुनै खास व्यवस्था नगरिएको ।	**लैंगिक हिंसा निवारण कोष छ बाल उद्धार कोष छ । गत वर्ष लैंगिक परीक्षण कार्यक्रम पालिकाको योजनामा समावेश गरीएको ।**
५				१.१.५	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात् लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्नपर्याप्त प्रावधान व्यवस्था गरिएको छ / छैन ?	०-१	1	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्नपर्याप्त प्रावधान राखिएको।	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्ने खालका केही प्रावधानमात्र समावेश गरिएको ।	स्थानीय तहलेकार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन, नियम, तथा कार्यविधिमा महिला तथा बञ्चितिमा परेकोसमुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्नकुनै प्रावधान नराखिएको ।	**लैससास नीति छ । बालबालिका सम्बन्धी, सुत्केरीसँग नगरपालिका कार्यसञ्चालनकार्यविधि छ । बाल बिबाह न्यूनिकरण रणनीतिक योजना छ ।**

६				१.१.६	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिँसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाए / नमिलाएको ?	०-१	1	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको र सोहि अनुरूप कार्यन्वयन हुने गरेको ।	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीयस्तरमा महिला तथावञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुने हिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध मिलाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	संघीय कानूनले व्यवस्था गरे बमोजिम स्थानीय स्तरमा महिला तथावञ्चितीमा परेको समुदाय माथि हुनेहिंसा र विभेद उपर सुनुवाई हुने प्रवन्ध नमिलाएको ।	**न्यायिक समिति गठन भई क्रियाशिल छ । सबै वडामा मेलमिलाप कर्ता परिचालन गरिएको छ ।**
७				१.१.७	महिला र पुरूषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहे । नरहेको (समुदायको प्रचलन विभेदकारी भए नभएको)?	०-१	0.5	महिला र पुरूषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने प्रावधान रहेको।	महिला र पुरूषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने केही प्रावधानमात्र रहेको।	महिला र पुरूषमाश्रमको ज्यालामा विभेद रोक्ने कुनै प्रावधान नरहेको।	**प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रममा समान कामको लागि समान ज्यालाको व्यवस्था भएपनि स्थानीय तहको स्पष्ट प्रावधान नभएको ।**
८				१.१.८	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानरहे / नरहेको?	०-१	0.5	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने प्रावधानहरुरहेको।	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने केही प्रावधानरहेको ।	स्थानीय तहकोनीतिमा रैथाने र आप्रवासी कामदार तथा श्रमजीवी उपर हुने विभेद रोक्ने कुनै प्रावधाननरहेको।	**केन्द्रको नीति लागुगरे पनि रैथाने र श्रमजिवि कामदारको बिभेद विरुद्ध नगरपालिकाको कुनै स्पष्ट नीति वा प्रावधान नभएको ।**
९		योजना तर्जुमा तथाकार्यान्वयन	८	१.२.१	आवधिक योजना रवार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति,कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको छ / छैन ?	०-१	0.5	आवधिक योजना रवार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना रवार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि आँसिक रुपमामात्र नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश गरिएको ।	आवधिक योजना रवार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति, कार्यक्रम र मापनयोग्य उपलब्धी लक्ष्य समावेश नगरिएको	**नगरपालिकाको वार्षिक योजना र वार्षिक निति तथा कार्यक्रममा छ। आबधीक योजना छ । तर मापन योग्य उपलब्धी लक्ष्य स्पष्ट निर्धारण छैन ।**

१०				१.२.२	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरे / नगरेको?	०-१	0.5	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको ।	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको अवस्था विश्लेषणको आधारमा सो समूहमध्ये केहीको लागिमात्र प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेगरेको ।	गाउँपालिका /नगरपालिकाको स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बजेट सीमा निर्धारणगर्दा महिला, बालबालिका, तथा बञ्चितीकरणमा परेको समूहको लागि वा प्रत्यक्ष्य फाइदा पुग्ने गरी कूल पूँजीगत बजेटकोनिश्चित प्रतिशत छुट्याउनेनगरेको।	**बञ्चितिकरणमा परेका, अति बिपन्न वर्गको उत्थान र क्षमता विकासका लागि योजना र बजेट विनियोजन गरेको । अवस्था विश्लेषण गरेको प्रमाण छैन । बजेट सिमा निर्धारण समितिले लक्षित समुहका लागि बजेट विनियोजन हुन्छ तर निश्चित प्रतिशत छुट्याउने गरेको छैन ।**
११				१.२.३	स्थानीय सरकारकोयोजना सूची लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरे / नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यकमहरुलाईसमेटे नसमेटेको परीक्षण)?	०-१	1	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहहरूको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका योजना प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र लक्षित समूहको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने र उनीहरुले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथमिकीकरणमा पर्नेगरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा लक्षित समूहको सक्रीय सहभागितामा तयार हुने नगरेको र उनीहरुले माग गरेका योजनाले सामान्यतया प्राथमिकता नपाउने गरेको ।	**वडा कार्यालयबाट प्राथमिकिकरण गरी पठाएका योजनाको सुची राख्ने गरिन्छ । धेरैजसो योजनाहरु पहुँचका आधारमा समावेश हुने गरेको ।**
१२				१.२.४	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भए / नभएको ?	०-१	1	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल भएको ।	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा सामान्य छलफल भएको ।	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने विषयमा छलफल नभएको ।	**महिला पुरुषका व्यवहारीक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचानको आधारमा योजना छनौट भएको । बजेट तर्जुमा मार्गदर्शनको आधारमा वडाबाट योजना छनौट गरी पठाउने गरेको ।**

१३				१.२.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए /नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)?	०-१	1	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको।	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको।	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमाआवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको।	**वडातहबाट तर्जुमा गरिने वार्षिक योजना पेश गर्दा लक्षित समुहको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषण गर्ने गरिएको छ । वडाको माइन्युट छ।**
१४				१.२.६	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरू विशेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजनहुने गरे / नगरेको?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट विनियोजनगर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता प्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट विनियोजनगर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेदीगो विकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानताप्राप्त गर्ने विषयलाई स्थानीयकरण नगरेको बजेट विनियोजनपनि गर्नेनगरेको।	**वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा दिगो विकास लक्ष्य नं ५ सम्बोधन हुनेगरी महिला शसक्तिकरणका लागि बजेट विनियोजन गरिएको वार्षिक योजनामा समावेश छ।**
१५				१.२.७	स्थानीय तहकायोजना महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीबने / नबनेको	०-१	1	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीबनेको ।	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई सिमित रुपमा प्रत्यक्ष लाभर केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीनबनेको ।	**गरिवी निवारणका लागि लघुउद्यम विकास कार्यक्रम बाल बिबाह न्यूनिकरण अभियानका लागि बजेट र कार्यक्रम छुट्याइएको ।**
१६				१.२.८	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता भए। नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए / नदिएको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको ।	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लिएको ।	स्थानीय सरकारकाउपभोक्ता समितिहरुमा लक्षित समुहका प्रतिनिधि सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभागिता नभएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको ।	**सबै उपभोक्ता समितिको मुख्य पद मध्ये एक पदमा महिला अनिवार्य राखिएको समितिको माइन्यूट योजना शाखामा भएको । कूल समिति सदस्य मध्ये अधिकांस समितिमा ४० प्रतिशत महिला रहसहभागिता रहेको ।**

१७		बजेट तर्जुमा तथाकार्यान्वयन	४	१.३.१	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिए /नगरिएको ?		1	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने गरिएको	बजेट तथाकार्यक्रम तर्जुमा गर्नु भन्दा अघि समुदायका महिला, बालबालिका अपाङ्ग जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग र दलित लगायतका सबै जातजाति र विपन्न वर्गकासमूहहरूसँग बसेर समस्या केलाउने (विश्लेषण) गर्ने नगरिएको ।	**समूहगत छलफलबाट टोल तथा वडाका योजना छनौट हुने गरेको र अभ्यास रहेको वडा भेलाको उपस्थिति रहेको ।**
१८				१.३.२	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणनियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिए / नगरिएको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणनियमितरुपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न कहिले काहीं बजेटको व्यवस्था हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारकाक्षमता विकास योजनामा लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट निर्माणएवं परीक्षणगर्न बजेटको व्यवस्था हुने नगरेको ।	**गत आबमा लैससास परीक्षणका सम्पन्न भएको छ ।**
१९				१.३.३	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरिए /नगरिएको ?	०-१	1	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि पर्याप्त बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेश गरेको ।	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेट तथा कार्यक्रम बार्षिक योजनामा समावेशभएपनि पर्याप्त नभएको।	परिक्षणपश्चातलैङ्गिक तथा समावेशी विषयमासुधार गर्न क्षमता विकास कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि बजेटब्यवस्था हुने नगरेको ।	**लैससास परीक्षण पश्चात कार्ययोजना निर्माण गरि वार्षिक योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयनमा गर्ने गरिन्छ ।**
२०				१.३.४	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमाखर्च गरिए /नगरिएको? (बजेट तथाकार्यकमबीच भिडान)	०-१	0.5	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि निश्चितप्रतिशत बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममा समयैमाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि कहिले कहीं बजेट विनियोजन गरी उनीहरूको हितका कार्यक्रममाखर्च गर्ने गरिएको।	स्थानीय सरकारकोबजेट तथा कार्यक्रममा लक्षित समूहहरूको लागि बजेट विनियोजन तथा उनीहरूको हितका कार्यक्रममा खर्च गर्ने नगरिएको।	**नगरपालिकाको वार्षिक योजनामा लक्षीत समुहका लागि माग अनुरुप योजना र बजेट विनियोजन गरी वार्षिक योजना पुस्तिकामा उल्लेख छ। सो बजेट समयमै खर्च गरिन्छ । तर निश्चित प्रतिशत किटान गरिएको छैन ।**

२१	संस्थागत व्यवस्था २०	कर्मचारीपदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	२.१.१	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५० /५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोछ /छैन ?	०-१	0.5	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५० /५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था ।	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५०।५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेकोअवस्था	स्थानीय सरकारकोनिर्णायक तहमा (कर्मचारी।पदाधिकारी) महिलाहरूको समानरुपमा (५० /५० प्रतिशत)प्रतिनिधित्व नभए पनि कम्तिमा ३३ प्रतिशत पनि प्रतिनिधित्व नरहेकोअवस्था	**कूल कर्मचारी मध्ये महिला कर्मचारी ३८ प्रतिशत मात्र छ ।नगरपालिकाको उपप्रमुख पदमा महिला सहभागिता छ । कार्यपालिकामा महिला ३२ प्रतिशत छ ।नगरसभामा महिला सहभागिता ४० प्रतिशत छ।**
२२				२.१.२	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको अवस्था।	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायमध्येबाट केहीसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको सिमित समावेशी प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको अवस्था।	स्थानीय सरकारकाकर्मचारीहरूको पदपूर्तिको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचसमावेशीकरण हुने गरी कर्मचारीहरूको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुनसक्नेरणनीति लिइएको छैन।	**नगरपालिकाको कर्मचारीको समावेशी प्रतिनिधीत्वको लागि करार कर्मचारी भर्ना सम्बन्धी कार्यविधि छ।**
२३				२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको।	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको जनप्रतिनिधि समावेश गरेको कार्यटोली मार्फत दिने गरेको।	स्थानीय सरकारले महिला तथा बिशेष समुदायलाई बिशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्वन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको।	**सबैले नेपाली भाषा पनि बोल्ने र सहज बुझ्न सक्ने भएकोले छुट्टै व्यवस्था गर्न आवश्यक नभएको।**

२४				२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको /नलिएको	०-१	1	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिबृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुनेगरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभिवृद्धिको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाइने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक विभेदको नीति नरहेको ।	**जनप्रतिनिधी तथा कर्मचारीको क्षमता विकासका तालीम वा अन्य कार्यक्रम सञ्चालनगर्दा लक्षित समूहलाई अग्रभागमा राख्ने गरिएको ।**
२५		कार्यप्रणालीसमावेशी	४	२.२.१	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति छ /छैन ?	०-१	1	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति रहेको।	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको ।	महिला रपुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहकोनिश्चित कार्यनीति नरहेको।	**लैंगिक असमानता हटाउने र सामाजिक समावेशीकरण बढाउने बारे लैससास नीति, रणनीति छ ।**
२६				२.२.२	स्थानीय सरकारमालैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ।छैन ? (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित गरिए /नगरिएको)	०-१	1	स्थानीय सरकारमालैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको)	स्थानीय सरकारमालैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी किटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	स्थानीय सरकारमालैङ्गिक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गिक विकास डेस्क वा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था नगरिएको ।	**लैंगिक विकास कार्य गर्ने जिम्मेवारी महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीकशाखालाई तोकीएको छ । उक्त शाखालाई लिखित कार्यविवरण तोकीएको दस्तावेज भएको । लैससास कार्यान्वयन समिति पनि पुनर्गठन भएको छ ।**

२७				२.२.३	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागिआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाब महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागिआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाब र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाब र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्वन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको।	**कार्यालयमा हुनसक्ने दुरव्यबहार, कुनैपनि भेदभाव वा महिला हिंसा विरुद्ध नगरको आचार संहिता छ**
२८				२.२.४	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता भए नभएको र यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन गरे /नगरेको ?	०-१	1	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेको र यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत गरेको ।	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता रहेतापनि यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन नगरेको ।	योजना तर्जुमासमितिलाई सुझाव दिने दस्तावेज तयार गर्दा लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिमा महिला, बालबालिका तथा अन्य सबै लक्षित समुदायको सक्रिय सहभागिता नरहेको र यस समितिले वडा तहमा योजाना सम्वन्धी छलफल समावेशी भए नभएको अनुगमन समेत नगरेको ।	**लैससास कार्यान्वयन समितिबाट कुनै पनि प्रकारको अनुगमन वा सोको आधारमा सुझाव दिने गरेको छ ।**
२९		समिति, उपसमिति रकार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	२.३.१	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहे /नरहेको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट महिला र पुरुषको समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था रहेपनि व्यवहारमा केहीकोमात्र प्रतिनिधित्व हुने गरेको।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वहुने व्यवस्था नरहेको।	**नगरपालिकाका विभिन्न उपसमिति लगायत कार्यदलमा महिला अनिवार्य र समावेशी सहभागिता गरिएको माइन्यूट पुस्तिका छ ।**

३०				२.३.२	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाए /नपाएको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन पाएको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफलमा भागलिन पाए पनि निर्णय निर्माणमा भूमिका खेल्न नसकेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका प्रतिनिधिहरूले छलफल तथा निर्णय निर्माणमा स्वस्थ ढंगले भागलिन नपाएको ।	**उपस्थिति पुर्ण हुन्छ र छलफलमा पनि सबै लक्षित समूहका प्रतिनिधीले अर्थपुर्ण सहभागिता जनाउने गरेको र आवाज सुनुवाइ हुने गरेको छ ।**
३१				२.३.३	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण सहित नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको ।	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण नगरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिने गरेको ।	स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्वन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी विश्लेषण र सुझाव केहीपनि दिने नगरेको ।	**अनुगमनबाट आउने सुझावहरु नीतिगत र कार्यगत अलग अलग सुझाव नभई समग्रतामा आउने गरेकोछ ।**
३२				२.३.४	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको प्रायः कार्यान्वयन हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन कहिले काहींमात्र हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरुको कार्यान्वयन हुने नगरेको ।	**अनुगमन समितिको सुझावहरु केही कार्यान्वयन हुने गरेको ।**

३३		वित्त व्यवस्थापनप्रणालीमा समावेशिता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको / नगरिएको ?	०-१	1	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको ।	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि बार्षिक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयननभएको ।	स्थानीय तहमा महिलाविकास, लैङ्गिक हिंसा बिरूद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिबृद्धि जस्ता बिषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि लागि छुट्टै कोष स्थापना नभएको ।	**महिला लगायत लक्षित वर्गको हित हुने कार्यक्रमका लागि छुट्टै कोष खडा गरिएको छैन लैंगिक हिंसा निवारण कोष, बाल उद्धार कोष, सुत्केरी महिलाका लागि कोष आदि ।**
३४				२.४.२	के आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोछ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएकोछ ?	०-१	1	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतरउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा भने नभएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकासर सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था तथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको।	**महिला, दलित जनजातीका लागि समग्रमा बजेट तथा कार्यक्रम छुट्याउने गरेको छ ।**
३५				२.४.३	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएकोछ ?	०-१	1	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको तथासो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेटको व्यवस्थाभएको तरसो अनुसार कार्यक्रम पहिचाननगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको र आवश्यक मानवीय श्रोतहरु लागि वजेट तथा कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।	**लैंगिक विकास डेस्कको भूमिका निर्वाह गर्न महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखालाई जिम्मेवारी तोकिएको छ ।**

३६				२४.४	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे /नगरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	1	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने नगरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।	**न.पा.मा कम्प्युटरकृत लेखा प्रणाली छ । न.पा.बाट लक्षीत वर्गका लागि भएका काम र खर्चको सुचना प्रवाह गरिन्छ ।**
३७		तथ्याङ्क सङकलन तथाव्यवस्थापन	४	२५.१	के स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्यौंक संकलनतथा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ ? (लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाऊं।नगर प्रोफाईल)	०-१	0.5	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्यांङ्क संकलनगर्ने गरेको र खण्डीकृत तथ्यांङ्कको समय समयमा अध्यावधिकगर्ने गरेको छ ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्यौंक संकलनगरेको तर खण्डीकृत तथ्यांङ्कको अध्यावधिकनगरेको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लिङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डिकृत सूचना।तथ्यौंक संकलनपनि नगरेको ।	**बि.सं.२०७४ मा बनेको नगर प्रोफाइल उपयोगमा ल्याइएको छ । तर खण्डिकृत तथ्यांक सहित उक्त प्रोफाइल अद्यावधिक गरिएको छैन ।**
३८				२५.२	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्यौंक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको /नगरेको (गाऊं /नगरप्रोफाईल)	०-१	1	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्यौंक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्यौंक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्यौंक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान नै नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको ।	**समुदायमा आधारभुत सुचना तथा तथ्यांक संकलन अद्यावधिक गरेको । गरिवीको नक्सांकन र बरोजगारको संख्या पहिचान गरिएको छ ।**
३९				२५.३	के स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	0.5	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्वचित्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्यांक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय विकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको ।	**न.पा.को विद्यमान २०७४ को नगर प्रोफाइललाई आधार मानि योजना छनौट गर्ने गरिएको तर नगर प्रोफाइल अद्यावधिक गरिएको छैन ।**

४०				२.५.४	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्याँक अध्यावधिक नगरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अभिलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्यावधिक गर्ने नगरेको ।	**पञ्जिकरण शाखा व्यवस्थीत छ। सामाजिक सुरक्षा पाउनेको अभिलेख अद्यावधिक गरिएको छ।**
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	मानव संसाधन तथाक्षमता विकास	८	३.१.१	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए /नआएको ?	०-१	1	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्यविधि स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैङ्गिक तथासमावेशी विकासको लागि क्षमता विकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टैशिर्षकमा बजेट विनियोजन हुने नगरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्यविधि समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	**न.पा. ले लैससास क्षमता विकासका लागि केही बजेट विनियोजन गरेको योजना किताबमा अभिलेख छ।**
४२				३.१.२	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएका छन् वाछैनन् र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थियो / थिएन ?	०-१	1	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिएको र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको।	स्थानीय सरकारकापदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम लिए पनि तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	स्थानीय सरकारकासबै पदाधिकारी।कमर्चारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंशा सम्बन्धी तालिम नलिएका र तालिम कार्यकममा लक्षित समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको।	**न.पा.का कर्मचारी र जनप्रतिनिधीलाई नगर लगायत अन्य संघसंस्थाबाट सञ्चालनहुने लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशी तथा लैंगिक हिंसा बिरुद्धका कार्यक्रम वा तालीममा केहीले सहभागि हुने अवसर प्राप्त गरेको ।**

४३				३.१.३	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको।	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिए पनि तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने नगरिएको।	तालिमका विषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग हुने नगरेको, महिलाका आवश्यकतापनि नसमेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत लिने नगरिएको ।	**न.पा.बाट सञ्चालनगर्ने विभिन्न तालीममा महिलाका आवश्यकता जस्तै बच्चा सहितको सहभागिलाई हेरालुको समेत व्यवस्था गरिन्छ, सञ्चालनपश्चात पृष्ठपोषण लिने गरेको**
४४				३.१.४	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राविधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन /छैनन् ? सो अनुसारको वजेटविनियोजन गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूरहेका र सो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने गरेको।	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूभएपनिसो अनुसारको वजेटविनियोजन हुने नगरेको।	महिला तथालक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूर सो अनुसार वजेटविनियोजन हुने नगरेको ।	**महिला लगायतलक्षित समुहका लागि नेतृत्व विकासका कार्यक्रमका लागि योजना र ी बजेट योजना किताबमा उल्लेख भएको छ।**
४५				३.१.५	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (विषयगत तालिमप्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	0.5	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्वन्धी तालिम दिने तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको।	**लैससास सम्बन्धी तालीम तथा कार्यक्रम कान्वयन गर्न जनशक्ति छ तर पर्याप्त छैन ।**
४६				३.१.६	के स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	0.5	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइ र सो सम्वन्धी जनशक्ति नहेको ।	**प्रसाशन शाखाले भूमिका निर्वाह गर्ने गरी न.पा.मा अलग्गै जिम्मेवारी सहितको मानव संशाधन विकास इकाई शाखा व्यवस्था गरिएको छैन ।**

४७				३.१.७	महिला रवन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए /नभएको (संचालित तालिम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	1	महिला रवन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको ।	महिला रवन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको।	महिला रवन्चितिकरणमा परेको समुदाय लक्षित लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षाका हुने नगरेको र कार्यक्रम समेत नरहेको ।	**महिला तथा लक्षीत समुदायका लागि लोक सेवा पूर्व तयारी कक्षा कार्यक्रम बजेट विनियोजन भई काम सम्पन्न भएको अभिलेख छ।**
४८				३.१.८	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको लागि अभिमुखीकरणगरिएकोछ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	1	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिन अभिमुखीकरणगरिएको।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्दताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दिने कुनै कार्यक्रम नरहेको।	**बेइजिङ घेषणा पत्रबारे कर्मचारी र जनप्रतिनिधीलाई अभिमूखिकरण योजना बजेट थियो।**
४९		अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार विरुद्ध जनचेतना	४	३.२.१	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	1	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट विनियोजन गरीकार्यक्रम समयैमा सम्पन्न हुने गरेको।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट विनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहेको र यसकालागि बजेट समेत विनियोजन हुने नगरेको ।	**लैंगिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान मनाउने गरेको महिला दिवस मनाउने गरेको। सबै वडा तहमा लैंगिक हिंसा विरुद्ध जनचेतनामूलक अभिमूखिकरण गरिएको अभिलेख छ।**
५०				३.२.२	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मिति) र महिला हिंसाविरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लिइएका निर्णय)	०-१	0.5	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसाविरुद्ध शून्य सहिष्णुता अपनाइएको।	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ / नगरपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रुपमा नघटेको।	लैङ्गिकहिँसारहित गाऊ /नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य संख्यमा रहेको।	**लैंगिक हिंसा रहित वडा वा न.पा. घोषणा नभएको र घोषणा गर्ने कुनै स्पष्ट प्रावधान नभएको।**

५१				३.२.३	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्नेगरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	1	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको।	महिला विरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले संचालन गर्नेगरे पनि प्रभावकारी नभएको।	स्थानीय सरकारले महिला विरुद्धसवै खाले हिसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नगरेको।	**महिला हिंसा विरुद्ध सबै वडा तहमा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालनगरिएको छ । सरोकारवालाहरुको सहभागिता रहेको लैंगिक हिंसा नियन्त्रण सञ्जाल क्रियाशिल छ ।**
५२				३.२.४	के स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको छ ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	1	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेको विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनगर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका विभिन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बालविवाह, बहु विवाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनहालसम्म नगरेको।	**बाल बिबाह विरुद्ध जनचेतना अभियान गरेको छ । जातीय बिभेद, लगायतका कुरिती विरुद्ध जनचेतनाका कार्यक्रम सञ्चालनगरिएको ।**
५३		कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत जनप्रतिनिधिहरू र पालिकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये केही सिमितलाई मात्र नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका समेत केही जनप्रतिनिधिहरू तथा पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पालिकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अभिमुखीकरण नगरिएको ।	**प्रचलित कानुनी प्रावधानहरु बारे कर्मचारी र पदाधीकारीलाई तालीम कार्यक्रम तथा बजेट विनियोजन तथा तालिम तथा अभिमूखिकरण भएको ।**

५४				३.३.२	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख, प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा समय समयमा अभिमुखीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूमध्ये केहीलाईमात्र कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा अभिमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्वन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य बिषयवस्तुका सम्वन्धमा कुनैपनि अभिमुखीकरण नभएको ।	**कानुन मस्यौदा तयारी प्रक्रिया, समस्या विश्लेषण र समाधान सम्बन्धी प्रशासकिय अधिकृत र शाखा प्रमुखलाइ लक्षित गरी तालीम वा अभिमूखिकरण सञ्चालनभएका छ ।**
५५				३.३.३	के महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालित भएका छन ? (जस्तैः कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारेअनुशिक्षण)	०-१	1	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारे नियमित रुपमा अनुशिक्षण हुने गरेको।	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरूद्धका केही विषयमा अभिमुखिकरण हुने गरेको।	महिलाहरूकोलागि कानूनी शिक्षा सम्बन्धी - कानूनी हकअधिकार, एकल महिला, र चेलिबेटी बेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिंसा बिरूद्धका कार्यक्रम आदिबारेअनुशिक्षण नभएको ।	**महिलाहरुको लागि महिला अधिकार र कानुनी शिक्षा सम्बन्धी योजना तथा बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भएको ।**

५६				३.३.४	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट के उनीहरु लाभान्वितभएका छन् ? (जस्तैः कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाकार्यक्रम आदिबारे अनुशिक्षण र यसको असर)	०-१	1	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धमहिलाहरू सशक्तिकरण भएको।	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालनबाट कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाविषयहरु मध्ये केहीमा महिलाहरूको सशक्तिकरण भएको।	महिलाहरूको लागिसंचालित कानूनी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन नभएको र यसले महिलाको कानूनी हक अधिकार, एकल महिला, चेलिबेटीबेचविखन विरुद्ध कार्यक्रम, छाउपडी प्रथा विरुद्ध कार्यक्रम, यौनहिँसा बिरूद्धकाकार्यक्रमहरूमा महिलाहरु सशक्त नभएको ।	**महिला र लक्षीत वर्गका लागि न. पा.बाट कानुनी हक सम्बन्धी केही कार्यक्रम र बजेट रहेको ।**
५७		विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	३.४.१	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स गरे। नगरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान रहे /नरहेको ?	०-१	1	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्स हुने गरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान समेत रहेको।	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायका सिमित व्यक्तिसँगमात्र परामर्श लिने गरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरी विशेष राहत र महिला पुरुषलाई अलग अलग संरक्षणको प्रावधान नरहेको।	स्थानीय सरकारलेविपद व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड, रणनीति, कार्यनीति सहितको कार्यविधि स्वीकृतगर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायसँग परामर्श लिने नगरेको र यस्तादस्ताबेजमा सिमान्तीकृत वर्ग र समुदायलाई लक्षित गरीएको विशेष राहतको प्रावधान समेत नरहेको ।	**बिपद व्यवस्थापन कार्यविधि बनाएको र राहात वितरण गर्दा महिला, बालबालिका, जेष्ठनागरीकलाई प्राथमिकतामा राख्ने गरेको ।**

५८				३.४.२	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहमा महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको खण्डीकृत तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला रकेही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क राखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको।	स्थानीयस्तरको विपद सम्वन्धी तथ्याङ्क सङ्कलन, नक्साङ्कन तथा व्यवस्थापन गर्दा लाभान्वित समूहका महिला र वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको तथ्याङ्क नराखी आपतकालीन कार्य सञ्चालन तथा राहत वितरण गर्ने गरेको।	**बिपदमा परेकालाई राहात वितरण गर्दा अभिलेख तयार गर्ने गरिएको तर महिला लगायत बञ्चित समुहको खण्डिकृत तथ्यांक अद्यावधिक गरेको ।**
५९				३.४.३	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा उनीहरूलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा केही वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा उनीहरूलाई प्राथमिकतामा राखी सञ्चालन गर्ने गरेको।	समुदायमा आधारित विपद व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यगर्दा लाभान्वित समूहमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागिता विना उनीहरूलाई विशेष प्राथमिकता नदिइ सञ्चालन गर्ने गरेको।	**विपद राहात तथा पुनस्थापनाको काम गर्दा महिला बञ्चित वर्गलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्ने गरेको । पालिकाले तय गरेको मापदण्ड अनुसार गरिन्छ ।**
६०				३.४.४	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय समेतको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदाय मध्ये सिमितको सहभागितामा निर्णय गर्ने गरेको।	विपद व्यवस्थापन कोषको स्थापना तथा सञ्चालन र स्रोत परिचालन गर्दा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको सहभागितामा विना नै निर्णय गर्ने गरेको।	**बिपद व्यवस्थापनकोष खडा गरी परिचालन गरेको छ । निर्णय प्रक्रियामा समितिका सबै सदस्यको सहभागि गराइन्छ ।**

६१	सेवा प्रवाह २०	पूर्वाधारविकास	४	४.१.१	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा संरचना निर्माण भएपछि महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बालरअपाङ्ग मैत्री / संबेदनशील संरंचनाको प्रावधान सहित हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिक, बालरअपाङ्ग मैत्रीतथासंबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरीभएपनि लैङ्गिक र बालमैत्रीतथासंबेदनशील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको ।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पूर्वाधार तथा अन्य संरचना निर्माणको लागि ड्रइङ, डिजायन, लगत अनुमानतयार गर्दा महिला, बालबालिका र अपाङ्गता भएका व्यक्तिलेनिर्बाध प्रयोग गर्न सकिने गरी लैङ्गिकबालमैत्रीतथासंबेदन शील संरचना निर्माण हुनेगरी स्वीकृत नहुने गरेको ।	**बालमैत्री , अपांगमैत्री, लैंगिक मैत्री हुने गरी न.पा. लगायत सबै निकायमा लैसासामैत्री भवन निर्माण सम्बन्धी न.पा.ले प्रावधान बनाई लागु गरेको छ ।**
६२				४.१.२	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरूमध्ये केहीको मात्रनिर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने गरेको।	स्थानीय तहकाभवन, भौतिक पुर्वाधार तथा संरचनाहरु, शिक्षा, स्वास्थ्य र अन्य सामाजिकपूर्वाधार सम्वन्धी भवन र अन्य संरचनाहरू निर्माण गर्दा महिला, अपाङ्गता भएकाव्यक्ति तथा बालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी निर्माण हुने नगरेको।	**हाल निर्माण हुने स्थानीय तहका विभिन्न सार्वजनिक निकायका भवनहरु महिला, अपांग, बालमैत्रीको दृष्टिले उपयुक्त हुने गरी निर्माण गरिएको छ ।**

६३				४.१.३	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिने गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिने गरेको।	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्नुपर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीय तहले१५०० वर्गफिटभन्दा बढी प्लीन्थ क्षेत्रफल भएका निजी तथा सार्वजनिक भवन तथासंरचना निर्माण सम्वन्धी नक्सा स्वीकृत गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथाबालमैत्रीयुक्त दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त हुने गरी संरचना तयार गर्न निर्देशनदिनेकुनै नीति नै नभएको र हालसम्म यस बिषयमा नसोचिएको।	**सार्वजनिक भवनमा लागु गरिए पनि तथा नीजि भवन निर्माण गर्दा लैससासमैत्री बनाउने सम्बन्धी न.पा.ले स्पष्ट नीति वा रणनीति बनाएको छ ।**
६४				४.१.४	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहे /नरहेको ?	०-१	1	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू रहेका।	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्ने सोच बनाएको तर सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू नरहेको।	स्थानीय तहले महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई लक्षित गरी परंपरागत तथा आधुनिक उर्जा (जन विद्युत, विभिन्न बैकल्पिक उर्जा स्रोतबाट प्राप्त हुने उर्जा, सुधारिएको चुलो आदि) को प्रयोग गर्न नीति तथा सकारात्मक वातावरण र प्रोत्साहन गर्ने आयोजनाहरू समेत नरहेको।	**न.पा. मा गत वर्ष महिला लगायत लक्षीत समुहका लागि जलविद्युत लगायत बैकल्पीक उर्जा प्रवर्द्धनका कार्यक्रम रहेको ।**
६५		प्रजनन् स्वास्थ्य	४	४.२.१	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भए /नभएको ?	०-१	1	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगा गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश गरी सो नीति कार्यान्वयन गरिएको।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा नलगाउने गरी बार्षिक नीति र कार्यक्रममा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धी नीति र कार्यक्रम समावेश भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गर्भवतीमहिलालाई जोखिमयुक्त, खतरायुक्त काममा गलगाउने नीति तथा यसको कार्यान्वन केहीपनि नभएको।	**न.पा.को स्वास्थ्य नीति लागु गरिएको छ । तर गर्भवती महिलालाई जोखिम वा खतरायुक्त काममा नलगाउने प्रावधान अनुरुप कार्यान्वयन भएको ।**

६६				४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरुमा बच्चालाईस्तनपानका निमित्त अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था सम्बन्धी नीति तथा यसको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको।	**न..पा. लगायत अधिकांस स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्तनपान कक्ष व्यवस्था गरिएको।**
६७				४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका छन् ?	०-१	1	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका।	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरूसंचालित नभएका ।	**परिवारनियोजन, मातृशिशु, बिस्तारीत खोप, पोषण कार्यक्रम संचालीत छ र उक्त कार्यक्रमको अभिलेख राख्ने गरिएको छ ।**
६८				४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट भए /नभएको ?	०-१	1	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितिकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको।	**स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रम अन्तर्गत सहजीकरण र बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।**
६९		शिक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मिलाए /नमिलाएको ?	०-१	1	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका विद्यालय जाने उमेरका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध नमिलाएको।	**शिक्षा शाखासँगको समन्वयमा सबै बिद्यालयहरुमा बिद्यालय भर्ना अभियान वार्षिक रुपमा शिक्षा शाखा र बिद्यालयको संयुक्त आयोजनामा गर्ने गरेको छ । कार्यक्रमको अभिलेख छ ।**

७०				४.३.२	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाए /नमिलाएको ?	०-१	1	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकासबै बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकेही बालबालिकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध मिलाएको।	स्थानीय तहलेआफ्नो पालिका भित्रका आर्थिक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बालिका तथा वञ्चितिकरणमा परेका समूदायकाकुनै बालबालिकालाई पनि दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शैक्षिक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रबृत्तिकोव्यवस्था गरी निश्पक्ष वितरण हुने प्रवन्ध नमिलाएको।	**न.पा.बाट शिक्षा शाखा मर्फत विद्यालयमा दिवा खाजा, शैक्षीक सामाग्री निशुल्क पाठ्यपुस्तक बितरण, छात्रबृत्ति लगायतका कार्यक्रम वार्षिक रुपमा गरिन्छ।**
७१				४.३.३	निरक्षर महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालित भए / नभएका ? (जस्तैः अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यकम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	1	निरक्षर महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएका।	निरक्षर महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन गर्ने नीति भएपनि बजेट विनियोजन नभएको।	निरक्षर महिलाहरूको लागिशिक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अभिभावकशिक्षा, प्रौढ तथा किशोरी कक्षाहरू, साथी शिक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शिक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षाआदि कुनैपनि संचालन नभएको।	**न.पा.सँगको समन्वयमा विभिन्न संस्थाहरुबाट किशोर किशोरी शिक्षा, अबिभावक शिक्षहरु विभिन्न संघसंस्थाबाट संचालीत छन ।**
७२				४.३.४	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	केही विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण सम्वन्धी सिमित कार्यक्रम संचालन हुने गरेको।	विद्यालयमा छात्र र छात्राको लागि छुट्टा छुट्टै शौचालय, किशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शिक्षा तथा सहजीकरण जस्ता कुनै कार्यक्रम संचालन हुने नगरेको।	**विद्यालयमा छात्र छात्राको लागि अलग अलग शौचालय व्यवस्था छ । विद्यालयमा सेनीटरी प्याड व्यवस्था छ । यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य विषयमा सहजीकरण गरिन्छ ।**

७३		खानेपानी तथासरसफाइ	४	४.४.१	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए /नभएको ?	०-१	1	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको।	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि एउटै शौचालयको व्यवस्थाभएको।	गाउँपालिका /नगरपालिकामा सफा पिउने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको।	**न.पा. र वडा कार्यालयमा सफा पिउने पानी छ, महिला पुरुषका लागि अलग अलग शौचालय छ। सेवा ग्राही र कार्यालयका कर्मचारी जनप्रतिनिधीको लागि हात धुने व्यवस्था पनि व्यबस्थीत छ।**
७४				४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामाकेही वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा वडा वडामा खुला दिसामुख्त पालिका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौंडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	**खुल्ला दिशामुक्त पालिका घोषण भई घरघरमा शौचालय छ। कुनै टोलहरुमा स्वत उक्त काम भएका छन्। वडा वडामा पुर्ण सरसफाईको नियमित कार्यक्रम छन**
७५				४.४.३	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	कुहिने र नकुहिने घरायसी फोहोर छुट्याउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा विसर्जन, घरघरमा भान्छाको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरूषको समान सहभागिता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिबुद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	**न.पा. को कार्यालय र वरपर कुहीने नकुहीने बस्तु व्यवस्थापनका लागि फोहोर संकलन व्यवस्था गरिएको छ।**

७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वियन नभएको।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका लागि स्थानीय महिलाहरुको सक्रीय सहभागितामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जीविकरण र रिचार्जिङ कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको।	**परम्परागत मुहान धारा व्यवस्थापनका लागि स्थानीय महिलाको सक्रिय सहभागितामा सरसफाइ गर्ने गरिएको। न.पा. को गत वर्ष को बजेटमा वडाको पुर्ण सरसफाई अभियानका लागि बजेट व्यवस्था गरिएको।**
७७		स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	४.५.१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राखे र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ /छैन ?	०-१	1	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राखे गरिएको र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राखे गरिएको तर र बार्षिक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयननभएको।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लिईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राखे नगरिएको।	**कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गर्दा अति गरिव, बेरोजगार युवा र बञ्चित वर्गलाई लक्षित गरी छुट्याउने गरेको छ।**
७८				४.५.२	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरे /नगरेको ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	1	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयवन गर्ने गरेको।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयवन नभएको।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदेशिक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता विकासको लागि कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कुनै त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयवन नभएको।	**मेड्पा कार्यक्रम अन्तर्गत बेरोजगार र बैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवा र महिला लक्षीत गरी सिपमुलक कार्यक्रम संचालीत छन।**

७९				४.५.३	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे /नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र तालिमसम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	1	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	ग्रामीण महिलाप्राविधिकहरू (पशु सेवा, कृषि, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्राविधिक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको।	**नगरक्षेत्र भित्र लक्षित समूह मध्येबाट कृषि, पशुसेवा जस्ता प्राविधिक तयारी र लक्ष्िंत समूहको नेतृत्व विकासका लागि कार्यक्रम र बजेट व्यवस्था गरिएको छ ।**
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए /नभएको ?	०-१	1	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पालिकाको कार्यक्रम नभएको।	**स्थानीय सहकारीहरुलाई सहकारी सञ्चालनव्यवस्थापन सम्बन्धी केही कार्यक्रम, बजेट रहेको ।**
८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व १०	सुशासन	४	५.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अधिकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको।	**नगरसभा र कार्यपालिकाबाट नीति कानुन जारी गरी सम्बन्धित अधिकारीको स्विकृति पश्चात लागु हुने गरेको छ ।**
८२				५.१.२	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए /नल्याएको ?	०-१	1	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय तहले विधिको शासन, व्यापक जनसहभागिता, भ्रष्टाचार बिरूद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्राधिकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको।	**विधिको शासन तथा भ्रष्टाचार विरुद्ध सुन्यसहनशिलता अवलम्वन गर्न नगरले केन्द्रको कानुन तथा नीति अनुसरण गरेको छ ।**

८३				५.१.३	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	0.5	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय भएपनि कार्यान्वयन नभएको।	महिला विकासकालागि भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्रवटा प्रतिवद्धताका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रमतय नभएको तथा कुनै कार्यान्वयन नभएको।	**बेइजिङ घोषणा पत्रका १२ ओटा प्रतिबद्धताका विषयमा योजना तथा बजेट बियोजन भई कार्यान्वयन भएको छ । पर्याप्त बनाउनु पर्ने ।**
८४				५.१.४	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?	०-१	1	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गर्ने गरेको।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन भएपनि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन नभएको।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अधिकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्नेकुनै कार्यक्रममा रकम विनियोजन नभएको र हालसम्म कुनै कार्यक्रम नभएको।	**बालबालिकाको क्षेत्रमा आंशिक लगानी छ । बाल अधिकार समिति गठन छ। बाल सञ्जाल गठन गर्ने निर्णय भएको छ।**
८५		उत्तरदायित्व रजवाफदेहिता	४	५.२.१	स्थानीयसरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले नियमित रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले आकल झुकल केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने नगरेको।	**सार्वजनिक सुनुवाई सार्वजनिक परिक्षण, पत्रकार भेटघाट नियमित भएको । स्वास्थ्य शाखाको सामाजिक परिक्षण भएको ।**

८६				५.२.२	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकासदस्यको उपस्थिति रहनेगरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकोउपस्थिति रहनेगरेको।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायको कहिले काहींमात्रउपस्थिति रहनेगरेको।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथा समुदायकोउपस्थिति रहनेनगरेको।	**सार्वजनिक सुनुवाईमा लक्षित समूहको उपस्थिति हुन्छ । उनीहरुलाई लक्षित गरी उपस्थितिका लागि छुटटै सुचना गर्ने गरिएको छ । उपस्थिति हाजिरी भएको ।**
८७				५.२.३	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा आवाज उठ्ने गरे । नगरेको र यसरी उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा उठेका प्रश्न उपर स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा उठेका प्रश्नमध्ये केहीकोमात्र स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने गरेको।	स्थानीयसरकारले गर्ने सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, नियमित पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण कार्यक्रममा बन्चितिकरणमा परेका व्यक्ति तथासमुदायको तर्फबाट स्थानीय सरकारले लिएको नीति तथा कार्यकम र सो को कार्यान्वयकाविषयमा आवाज उठ्ने गरे पनि यसमा स्थानीय सरकारबाट सम्बोधन हुने नगरेको।	**कार्यक्रममा सहभागि भएका लक्षित समूहले आफ्ना सवालमा आवाज उठाउने गरेको र उठेका सवालहरु सम्बोधन हुने गरेको ।**
८८				५.२.४	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याए /नल्याएको ?	०-१	0.5	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरे पनि कार्यान्वयनमा आइनसकेको।	स्थानीय सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आचार संहिता स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा नल्याएको।	**जनप्रतिनिधी कर्मचारीको आचार संहिता छ । प्रभावकारी कार्यान्वयन भए नभएको विषयमा अनुगमन तथा छलफल गरिएको अभिलेख छैन ।**

८९		सूचना तथा संचार	४	५.३.१	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे /नगरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकगरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकगरेको।	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने गरे पनि महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकनगरेको।	स्थानीयसरकारले नियमितरुपमा समग्र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रमको सार्वजनिक गर्ने नगरेकोर महिला, बालबालिका र आदिवासी जनजाति, मधेशी, मुश्लिम, पिछडावर्ग, दलित, अपाङ्गता भएकाव्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलाई लक्षित गरेर राखेको कार्यक्रम तथा बजेट सरोकारवालाले थाहा पाउनेगरी सार्वजनिकनगरेको।	**सबै सुचनाहरु न.पा.को वेवसाइटमा राखिन्छ । वडामा सुचना टाँस गरिन्छ ।**
९०				५.३.२	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे / नगरेको ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीयसरकारले स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने नगरेको।	**छुट्टै स्थानीय भाषा आश्यक नभएकोले नेपाली भाषमै सुचना प्रवाह गरिन्छ ।**
९१				५.३.३	के स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको छ ?	०-१	1	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्वारा समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्बाटकेहीमात्र समावेशी तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरेको।	स्थानीयसरकारले स्थानीय रेडियो, एफ.एम. र छापा माध्यमद्बाट समावेशीकरण तथा लैंगिकसमानता सम्बन्धी सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने नगरेको।	**स्थानीय संचारमाध्ययम बाट सुचना सम्प्रेषण गरिन्छ । रेडीयो जिंगल, नगरका विभिन्न गतिबिधीहरुको विषयमा सुचना प्रवाह गर्ने गन्ति ।**

९२				५.३.४	के स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको छ ? (आधार तथ्याँकसँग समेत तुलना गर्न सकिने)	०-१	1	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाहबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको।	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह भएपनि यसबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि भएको आधार नभएको।	स्थानीयस्तरमा महिला, बालबालिका सबै जातजातिका विपन्न बर्ग (आदिवासी जनजाति, दलितमधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिक लगायत अन्यलक्षित समुहहरूको सूचना, शिक्षा तथा संचारसम्बन्धी कार्यक्रमको प्रवाह नभएको र स्थानीय तहका कार्यक्रमबाट यीवर्गहरूको जनचेतनामा वृद्धि नभएको।	**जनचेतना बृद्धि भएको छ किनकी गाउँगाउँबाट पनि सेवा लिन र सेवा सुबिधा के छ भनि सोध्न आउने गर्दछन ।**
९३		अनुगमन तथामूल्याङ्कन	४	५.४.१	के कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ?	०-१	1	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको।	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले केहीमात्र लाभ लिन सकेको।	कार्यक्रमतथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले लाभ लिन नसकेको।	**समुदायकै लागि कार्यक्रम गर्ने भएकोले लाभ लिएका छन भन्ने मान्यता छ ।**
९४				५.४.२	के स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने गरिन्छ ?	०-१	0.5	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने गरिएको।	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकास सम्वन्धीकार्यक्रमकोसंचालन बाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको।	स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यकमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकासकाकार्यक्रमकोसंचाल नबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभावविश्लेषण गर्ने कार्यक्रम नभएको।	**समुदायमा अनुगमनमा जादा र कार्यक्रममा समुदायको उपस्थितिका आधारमा हेर्दा समुदायको सचेतना र जागरुकता बढेकोले लाभ लिएको भन्ने दखिए पनि न.पा.बाट लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गरेको अभिलेख छैन ।**

९५				५.४.३	के स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल गर्नेगरेका छ ?	०-१	1	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने गरेको।	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथियदाकदा छलफल हुने गरेको।	स्थानीयसरकारको समीक्षा बैठकमा महिला, बालबालिका, सबै जातजातिका विपन्न वर्ग (आदिवासीजनजाति, दलित मधेशी, मुस्लिम, पिछडावर्ग) अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठनागरिकलगायतलाई लक्षित कार्यक्रम माथिछलफल हुने नगरेको।	**समिक्षा बैठकमा समग्रतामा छलफल तथा समिक्षा हुन्छ तर लक्षित वर्गका विषयमा केन्द्रीत रहीछुट्टै छलफल हुदैन ।**
९६				५.४.४	के अनुगमन तथामुल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिन्छ ?	०-१	1	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ।	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका केही पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छ।	अनुगमन तथामूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरू कार्यक्रम वा योजना तयार गर्दा समावेश गर्ने गरिएको छैन।	**अनुगमन समितिबाट अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्ने गरेको र अनुगमन समितिको प्रतिवेदन आधार मानी योजना तयार गर्ने गरिन्छ ।**
९७		समन्वय र सम्बन्ध विस्तार	४	५.५.१	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका केही नीति, कानून तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा मात्र सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने गरेको।	स्थानीय तहले संघ र प्रदेश सरकारहरूले तय गरेका नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहकार्य, समन्वय र सहजीकरण गर्ने नगरेको।	**संघ र प्रदेशले तय गरेका नीति कानुन तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्दा नियमित सहकार्य र समन्वय हुने गरेको ।**
९८				५.५.२	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच सञ्जाल बनी कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरे /नगरेको ?	०-१	1	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि नियमितरुपमा कार्य हुने गरेको।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमाआकलझुकल कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि बेलाबेलामा कार्य हुने गरेको।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच बनेको सञ्जालमा कार्यगतछलफल तथा यस क्षेत्रको विकासको लागि कार्य हुने नगरेको।	**विभिन्न सरोकारवाला समुहहरुको सांजल गठन भइ परिचालित छ। जस्तै जेष्ठ नागरीक सञ्जाल, महिला सञ्जाल, दलित अपांग जनजाती आदि ।**

९९				५.५.३	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	1	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिहरूलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने गरेको।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का केहीप्रतिनिधिलाई मात्रलैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिम दिने कार्यक्रम रहेको।	लैङ्गिक समानतातथा समावेशी विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) का प्रतिनिधिलाई लैङ्गिक तथा समावेशी विकास सम्वन्धी क्षमता विकासतालिमहरू प्रदान गर्ने नगरे।	**विभिन्न लक्षित समुह सञ्जाललाई लक्षित गरी क्षमता विकास तालीम सञ्चालन भएको ।**
१००				५.५.४	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरे /नगरेको ?	०-१	0.5	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने गरेको।	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन गरेपनि कार्यान्वयन नगरेको।	महिला विरुद्धहुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धि कार्यान्वयनका लागि तयारगरिएको राष्ट्रिय कार्ययोजना र संयुक्त राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्बाट पारितप्रस्ताव नम्बर १३२५ र १८२० को कार्यान्वयन राष्ट्रिय कार्ययोजना, मानव अधिकारकार्ययोजना तथा छुवाछुत बिरूद्धको कार्ययोजनामा स्थानीय सरकारको जिम्मेवारी भनिउल्लेख गरिएका कार्यक्रमहरूमा रकम विनियोजन तथा कार्यान्वयन गर्ने नगरेको।	**महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मुलन महासन्धी, संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषदको प्रस्ताव नं १३२५, १८२० लगायत मानव अधिकार कार्ययोजना, छुवाछुत विरुद्ध कार्ययोजना विषयमा न.पा.को वार्षिक योजना तथा बजेट कार्यक्रम केही नभएको ।**

लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

द्रष्टव्यः सहभागीहरूले लैससास परीक्षण गर्दा महिला तथा पुरुषमा पनि कुन वर्गको र जातको महिला तथा पुरुष हो भन्ने कुरालाई पनि स्थानीय जातजातिगत जनसंख्याको संरचनाका आधारमा विश्लेषण गर्नु जरुरी हुछ जस्ले गर्दा समावेशी मूद्दा लाई पनि समेट्न सकिन्छ

अनुसूची २

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यशाला कार्य तालिका

मिति : २०८२।१०।१० र ११ गते, रोल्पा नगरपालिका, रोल्पा

समय	विषयवस्तुहरु	उप-विषयवस्तु/क्रियाकलापहरु	विधि/प्रकृया	जिम्मेवारी
पहिलो दिन				
११:००-११:३०	पहिलो सत्र	- स्वागत तथा सहभागि बिच परिचय - कार्यक्रमको उद्देश्यमाथि प्रकाश, - आचार संहिता तथा सहमति		आयोजक र स्रोत व्यक्ति
११:३०-१:००	लैससास सम्बन्धी अवधारणा	- लैङ्गिक समानता र समता परिभाषा तथा भिन्नता ? - सामाजिक समावेशीकरण परिभाषा - लैससासको आवश्यकता । - लैससास सम्बन्धी महत्वपुर्ण राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रावधानहरु	मष्तिष्क मन्थन, लघु प्रबचन,प्रस्तुती र प्रश्नोत्तर तथा छलफल	स्रोत व्यक्ति
१:००-२:३०	लैससास परिक्षण अवधारणा	- लैससास परीक्षणको अर्थ र परिभाषा , - लैससास परीक्षणको विधि तथा प्रक्रियाहरु - लैससास परिक्षणको औचित्य	मष्तिष्क मन्थन, लघु प्रवचन, प्रस्तुतीकरण र प्रश्नोत्तर, छलफल	स्रोत व्यक्ति
	२:३०-३:००	चियाखाजा		
३:००-४:३०	लैससास परिक्षण मुख्य सुचक तथा उप सुचक मुल्यांकन प्रक्रिया	- लैससास कार्यान्वयन समिति र परिक्षण कार्यदल गठन प्रक्रिया र काम कर्तव्य अधिकार छलफल । - लैससास परीक्षण नतिजाको नमुना प्रस्तुती - लैससास परीक्षणका मुख्य सूचक तथा सहायक सूचकहरु र सुचक मुल्यांकन प्रक्रियाबारे छलफल तथा जानकारी	लघु प्रबचन, प्रस्तुतीकरण, छलफलर र समूह अभ्यासका लागि समूह विभाजन	स्रोत व्यक्ति
	४:३० -५:००	दैनिक समिक्षा	सहभागितामूलक	सहभागि
दोश्रो दिन				
११:००-११:३०	पुनरावलोकन	पहिलो दिनको पुनरावलोकन	सहभागितामूलक	सहभागि
११.३०-१.००	लैससास परिक्षणका सूचकहरु मूल्याकनप्रकृया	- स्वःमूल्यांकनकालागिसमूह अभ्यास - समूह अभ्यासको नतिजा माकुरी जालो र बारग्राफ विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण	समूह अभ्यास तथा छलफल र प्रस्तुतीकरण	सहभागि, स्रोतव्यक्ति
१.००-२.३०	सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, अवसर र चुनौती (SWOT Analysis) विश्लेषण	- सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, चुनौति र अवसर (SWOT Analysis) बारे समूह अभ्यास तथा छलफल ।	समूह अभ्यास तथा छलफल र प्रस्तुतिकरण	सहभागि र स्रोत व्यक्ति
२:३०-३:००		**चियाखाजा**		
३:००.-४:३०	लैससास विषयमा कार्ययोजना निर्माण	- सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्र पहिचान गरी आगामी वर्ष का लागि कार्ययोजना निर्माण	समूह अभ्यास तथा छलफल र प्रस्तुतीकरण	सहभागि र स्रोत व्यक्ति
.४:३०-.५.:००	समापनशत्र	कार्यक्रमको समग्र समिक्षा तथा मुल्यांकन र समापन		आयोजक

अनुसूची ३ लैससास परीक्षण कार्यक्रम अवधीका तस्वीर रोल्पा नगरपालिका

लैससास परिक्षण २ दिने कार्यशाला समापन सत्रमा नगर प्रमुख र नगर उपप्रमुखबाट मन्तव्य राख्दै

सहजकर्ताबाट कार्यशालामा सहजीकरण गर्दै

कार्यशालामा सहभागिहरुको सामूहिक तस्बीर

लैससास परिक्षण नतिजा विश्लेषणका लागि समूह अभ्यास र लेखाजोखाको नतिजा प्रस्तुत गर्दै

अनुसूची ४ रोल्पा न.पा.को लैससास परीक्षण कार्यशालाका सहभागिहरुको हाजिरी विवरण

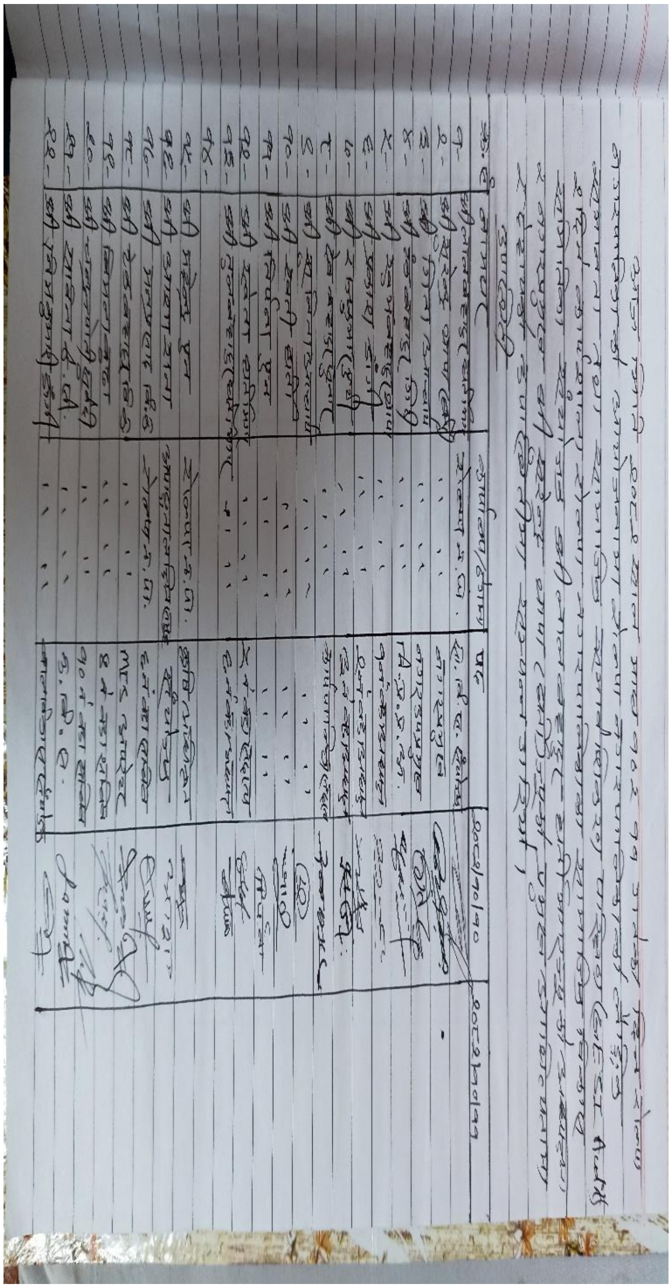

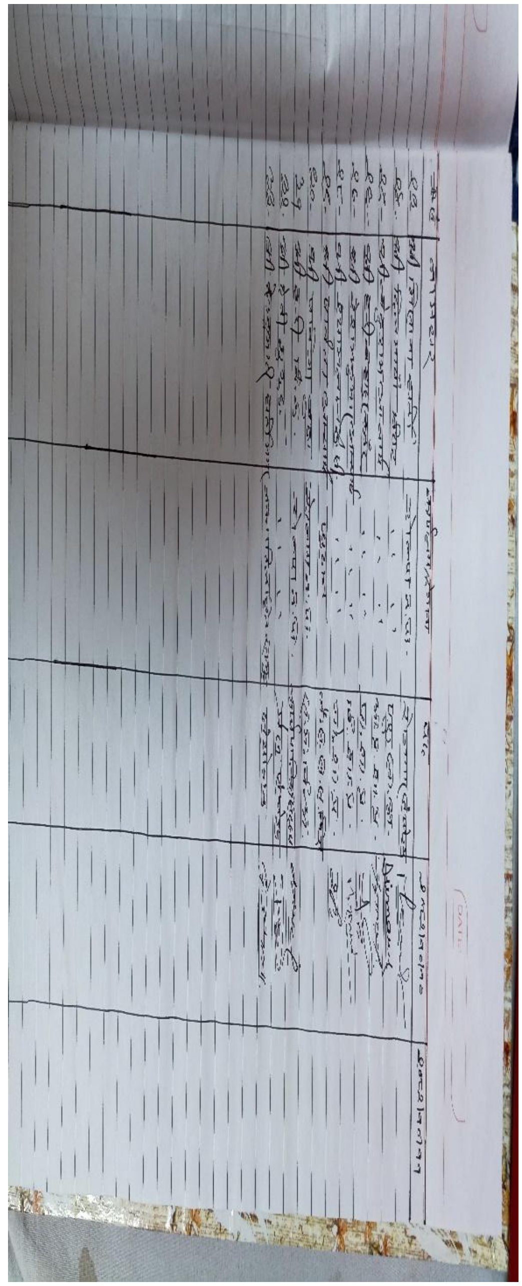

अनुसुची ५ : रोल्पा नगरपालिकाले जारी गरेका कानुन तथा नीति र कार्यविधिको सँगालो नमुना कपी

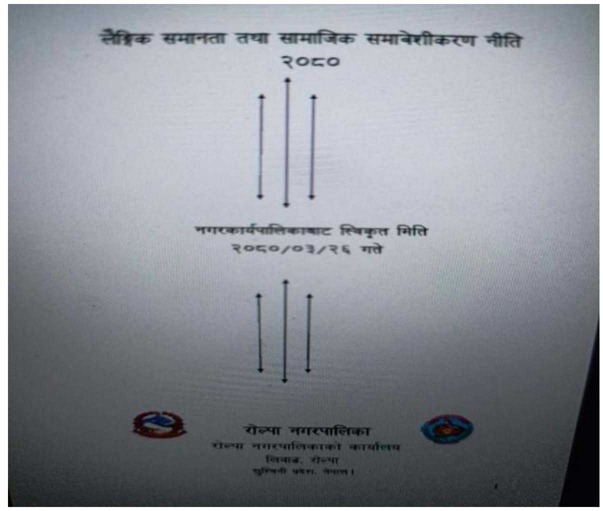

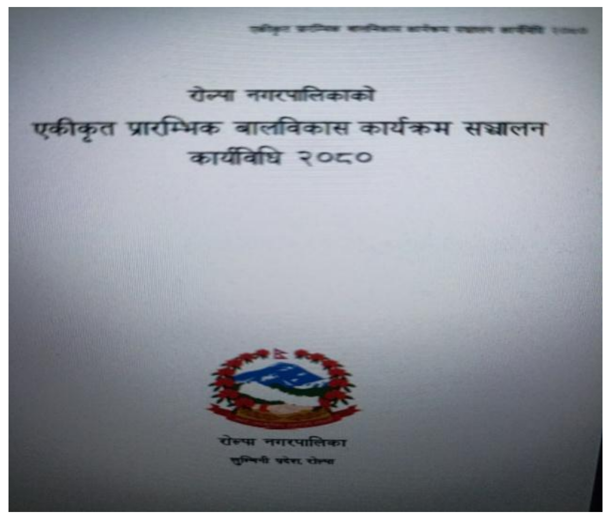

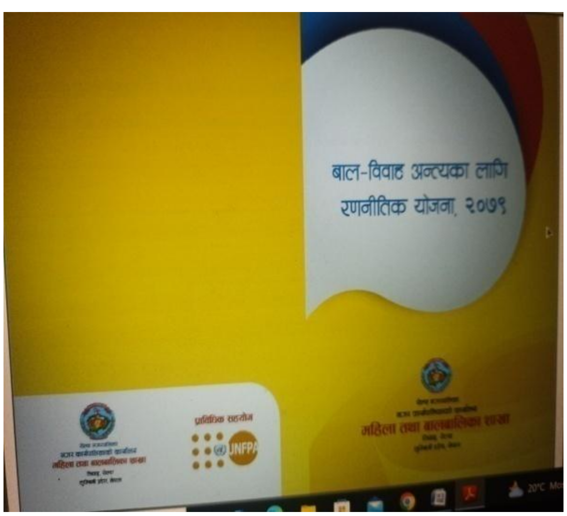

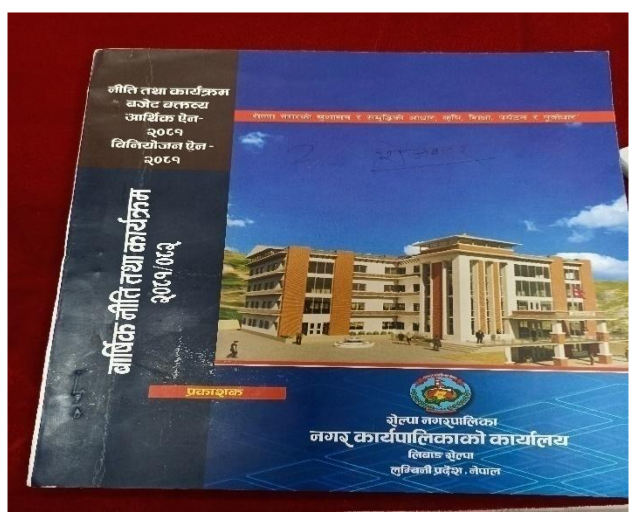

अनुसूची ६ रोल्पा न.पा.को लैससास परीक्षण क्रममा समूह अभ्यासको नतिजा नमुना कपी

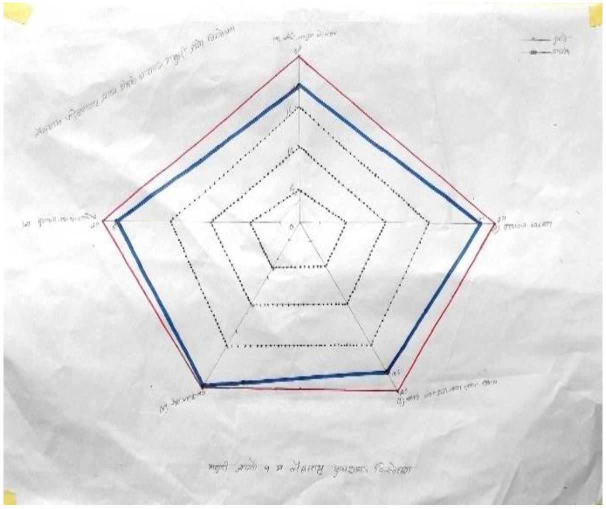

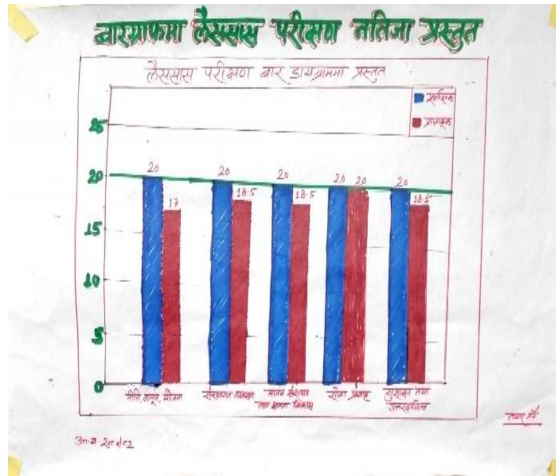

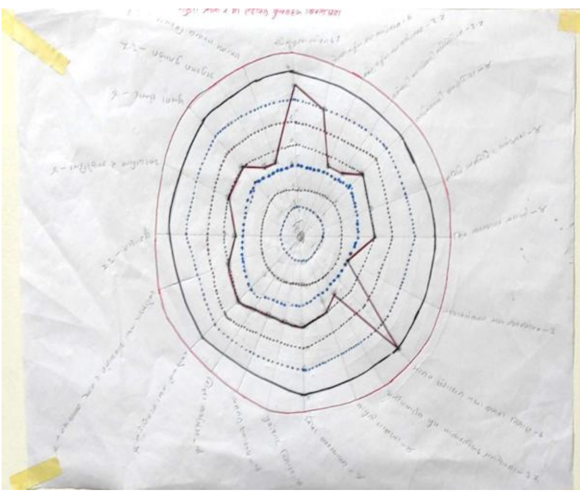

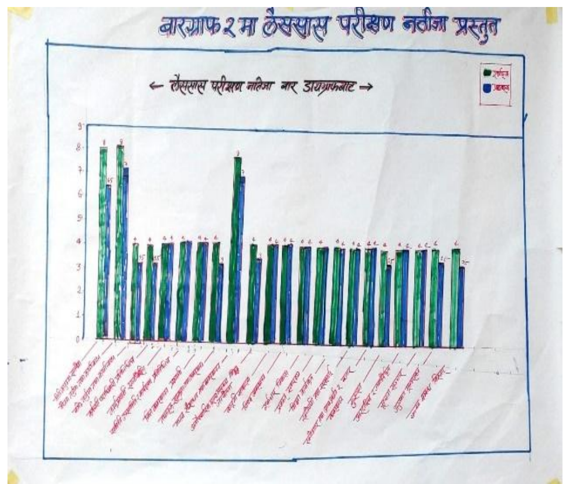

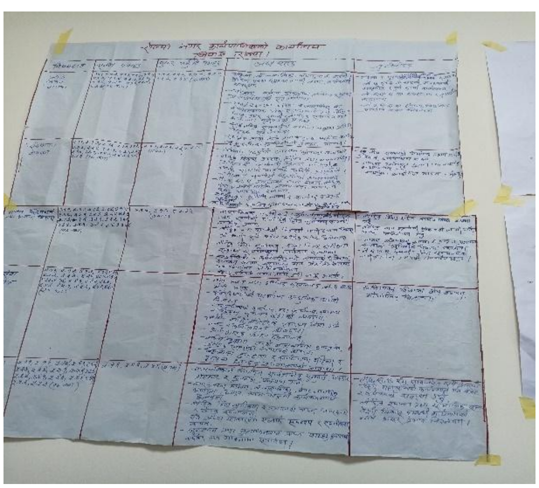

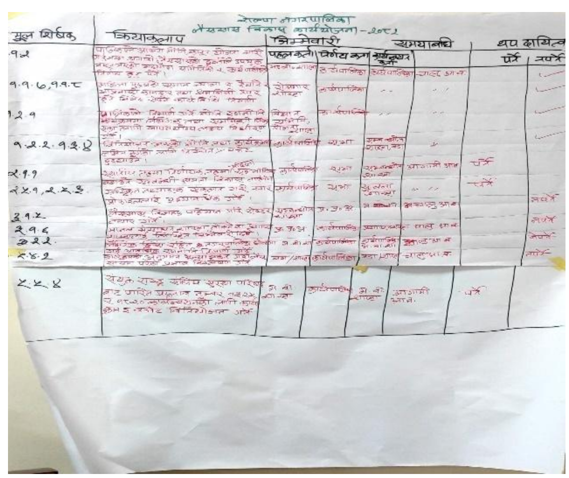

धन्यवाद :

प्रतिवेदक : पार्वता आचार्य